

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

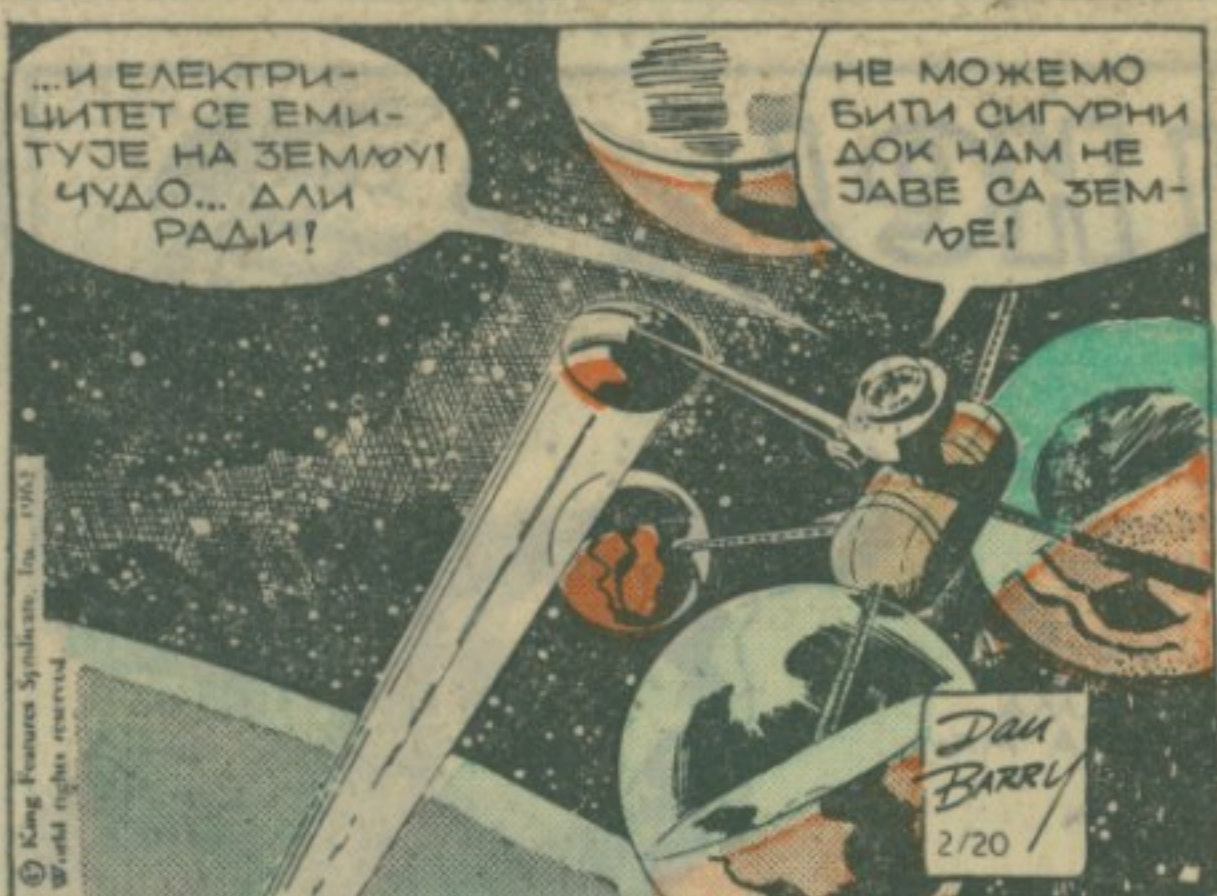

Година XXVIII
БРОЈ 792
4. март 1967.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОВЕ

СО И УГЛЕД

У старом и средњем веку набављање и превоз соли били су веома скупи и зато је овај неопходан начин био права драгоценост. Због

гога је и сланицама обрађана изузетна пажња. Сланица су понекад имали веома чудне облике и што су били велики то је њихов власник уживао већи углед, јер је по њима процењивано и његово богатство.

ХЕРОНОВА ПАРНА МАШИНА

Још је Херон из Александрије, највећи техничар и проналазач старог века који је рођен 120. године пре наше ере, конструисао неку врсту парне машине.

Код ње је водена пара преко цеви начињених од козје коже стављала у покрет један велики чекић.

„СИГУРАН“ ДОКАЗ

Један од „сигурних доказа“ за утврђивање нечије кривице или невиности, који је судство у Немачкој употребљавало од 14. до 17. века, била је проба с прстеном!

оштра је морао из котла с кључалом водом да голом руком извади прстен. Ако се при томе не би испекао проглашаван је за невиног.

У ОВОМ БРОЈУ:

- ЗАПИСИ СА РАТНИХ СТАЗА КАКО СУ ЗАМИШЉАЛИ СВЕТ ЛЕТОНСКЕ НАРОДНЕ ПРИЧЕ ГЕПАРД - НАЈДОВРОДУШНИЈА МАЧКА
- ВАТЕРИЈА „СМРТ РАКЕТАМА СМРТИ“
- КРОЗ НАШУ ЗЕМЉУ
- ШАХ
- АНЕГДОТЕ
- СПОРТ
- ПИСМА ЧИТАЛАЦА
- ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

Кроз нашу
земљу

НА ПАДИНАМА
ГОЉАКА

СИЈЕРИНСКА БАЊА

Сијеринска бања налази се у југозападној Србији, на североисточним падинама планине Гољак. До бање се најлакше долази из правца Лесковца, преко Лебана и Медвеђе. Бања је удаљена од Лесковца 51 километар, од Лебана 32, а од Медвеђе 10 километара.

Сијеринска бања лежи на 500 метара надморске висине, у клисурастој долини Бањског потока, изворишног крака Јабланице. Остаци старих базена указују да су термални извори данашње бање били познати још за време Римљана. За време Турака бања се звала Арнаутска, а касније и Лесковачка бања.

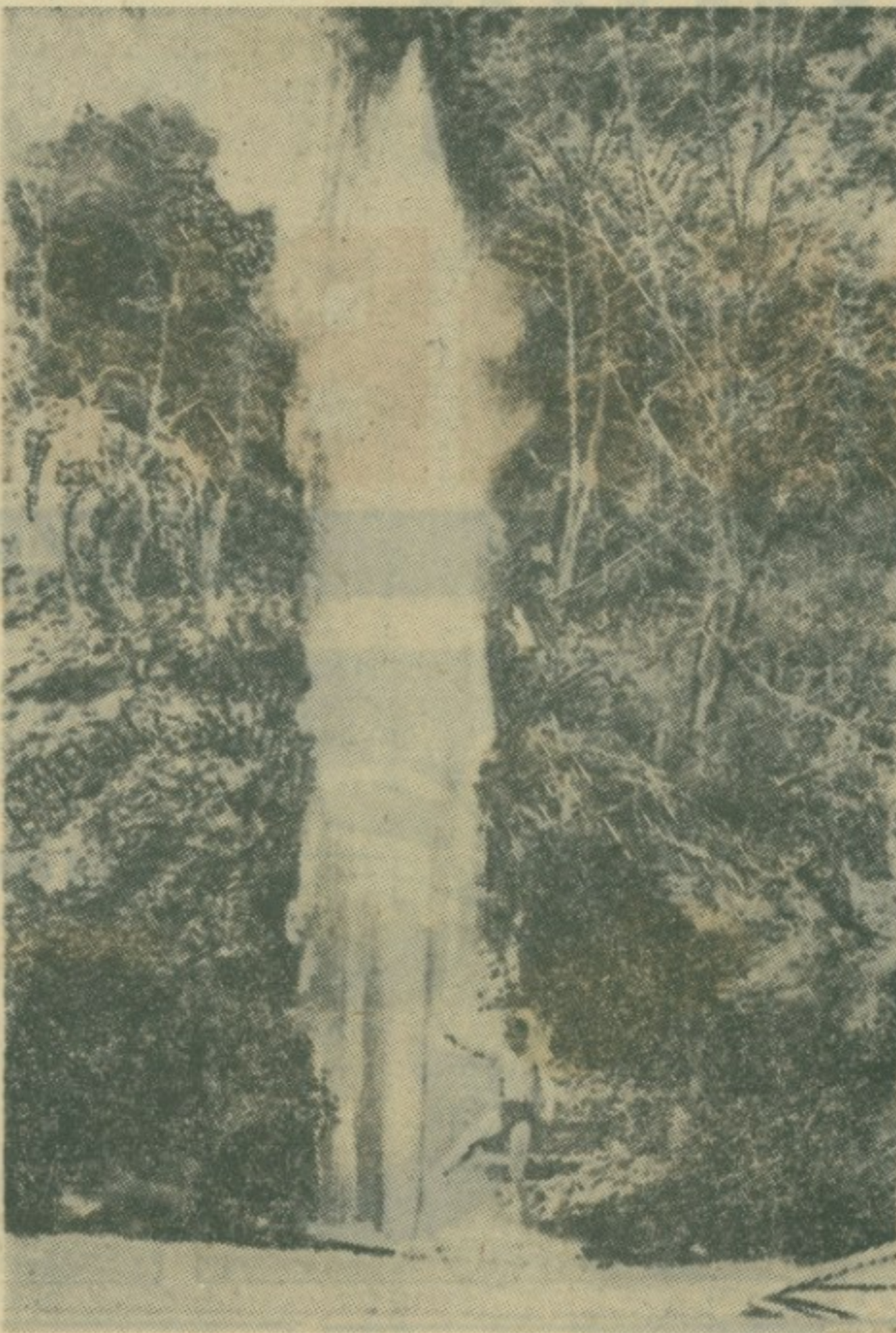
Због слабе саобраћајне повезаности и лоших путева Сијеринска бања се споро развијала. Тек после другог светског рата извршени су обимни радови на уређењу бање и капаирању извора. Међутим, и до данас Сијеринска бања заостаје за многим нашим бањама, иако има топлије и лековитије изворе од многих које су је претекле у уређењу.

Сијеринска бања се одликује већим бројем разноврсних извора и по температури, и по хемијском саставу и по лековитости воде. Четири извора дају воду чија се температура креће од 68—71,5 Целзијусових степена. Остали дају воду која има температуру од 15-52 степена Целзијусова. По издашности се истиче извор „Сонда“. Овај извор сваког минута даје 15 литара воде, чија је температура 44 степена. Вода Сијеринске бање употребљава се

за лечење разних болести на тај начин што се пије или се у њој купа.

Посебан куриозитет Сијеринске бање, и јединствена туристичка атракција у нашој земљи, су Велики и Мали гејзери. Велики гејзер се јавио из једне бушотине после истраживања која су вршена 1954. године. Вода, која има температуру од преко 70 степени Целзијусових, избија у облику воденог стуба високог осам метара. Распрскава се на све стране. Посетиоци бање могу да уживају у туширању на овом гејзеру. Мали гејзер избија из једне вертикално побијене цеви. Ерупције воде јављају се сваких осам до девет минута. За два минута излије се око 200 литара топле воде.

Околина Сијеринске бање богата је привлачним туристичким мотивима. Посебно привлачношћу одликује се Царичин град, једно од најбогатијих археолошких налазишта из доба Византије у Србији. Лошији путеви и недостатак туристичке традиције умањују туристичку вредност читавог овог подручја. Сијеринску бању посети годиш-

ње неколико хиљада гостију. У бањи гости одседају у хотелима „Козара“ и „Београд“ бије, Космета и Македоније. и у приватним собама.

ПАУК-ЛОВАЦ

Пауци обично исплету мрежу и стрпљиво чекају док се у њу не ухвати мува или неки други инсект. Међутим, аустралијски паук деинопис чека да се најпре појави жртва а онда на њу набацује

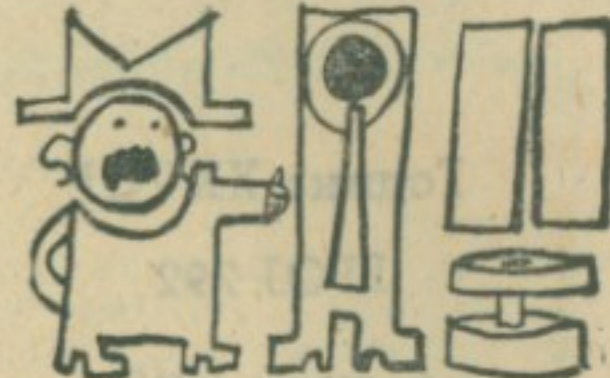
мрежу од паучине коју држи спремно у „шапцама“. Овај аустралијски паук има изврстан апетит: он поједе уловљену жртву заједно са паучином.

АНЕГДОТЕ

ЈЕДАН ОДГОВОР ИВЗЕНУ

Хенрик Ибзен доби за рођендан, поред осталих поклона, од свог издавача сат. Кад су се састали, после извесног времена, Ибзен се потужи издавачу да му сат иде слабо.

— Збиља? — упита као у чуду издавач, па с осмехом додаде: А зар мислите да све ваше књиге иду добро?

БРЕМЕ СЛАВЕ

Они који су упознати с теоријом диференцијалних једначина знају за Штурма, познатог француског математичара, и његову теорему. Штурмова теорема добила је тај назив још док је он био жив.

Када је Штурм морао да пред студентима излаже своју теорему предавање је обично почињало речима:

— Прелазимо, господе, на доказивање теореме чије име имам част да носим...

ТВЕН И БАВОЛАН

У време када је Марк Твен био уредник забавне стране „Аризона Квикерса“, неки набеђени шаљивчина послао му је дванаест шала са пропратним писмом:

„Поштовани господине Твен, у прилогу вам шаљем дванаест колико нових толико лоших шала. Поштује вас вама одани Баволан.“

Одговор: „Веома поштовани господине Баволане, ваше колико нове толико лоше шале морам вам на жалост вратити. И у супротном случају не би нам се допале, јер и на старе, али добре шале научили смо већ да се уздржимо од смеха. Покушајте идући пут можда са новим, али добрим шалама. Вама одани Марк Твен.“

Веровали или не!

Ripley's

ПРВА ПЛАВА ПЕРИКА

КРУНА КРАЉЕВА
УРА (У ДАНАШЊЕМ
ИРАКУ) КОЈУ СУ ОНИ
ПРЕ 5 000 ГОДИНА
НОСИЛИ У СВЕЧА-
НИМ ПРИЛИКАМА
БИЛА ЈЕ ПЕРИКА НА-
ЧИЊЕНА ОД
ЧИСТОГ ЗЛАТА

ШАМИЛ (1797-1871)

БОГ КАВКАСКИХ ПЛЕМЕНА
У БОРБИ ПРОТИВ РУСИЈЕ
ОСУДИО ЈЕ СВОЈУ МАЈКУ НА
100 ШИБА ЈЕР ГА ЈЕ САВЕТО-
ВАЛА ДА СЕ ПОКОРИ!
ЗАТИМ ЈЕ, ПРОСИТАВШИ
НАГЛАС ЦИТАТ ИЗ КОРАНА
КОЈИ КАЖЕ ДА ДЕЦА
ТРЕБА НА СЕБЕ ДА
ПРИМЕ КАЗНУ ИЗРЕЧЕНУ
ЊИХОВИМ РОДИТЕ-
ЛИМА, ТРАЖИО
ДА ОН БУДЕ ИШИВАН

Замак Наз

У ГАРНУ НА ГАРОНИ (ФРАНЦУСКА)
ЦЕО ЈЕ ИЗГРАЂЕН ОД КАМЕНА
ДОБИВЕНОГ МИНИРАЊЕМ
СТЕНЕ ЗА ПОДРУМ И
ТЕМЕЉЕ ЗГРАДЕ

2 МЕТКА У СТОМАКУ А НИЈЕДНА РАНА

ГЕНЕРАЛ ЖУАН БАРОН ДЕ БЕК
БИО ЈЕ 1647. У ВИЦИ КОД ОНЕКУРА (ФРАНЦУСКА)
ДВА ПУТА ПОРОЂЕН У УСТА
МЕЦИ СУ МУ ОКРЗНУЛИ ГОРЊЕ ЗУБЕ,
СКЛИЗНУЛИ У ГРАО И ОН ИХ ЈЕ, УЗБУЂЕН БИТКОМ, ПРОГУТАО

АФРИКА
ПЕГАВА ХИЈЕНА
ИМА МРКО-СИВО-ЦРНО
КРЗНО КОЈЕ ИЗГЛЕДА
КАО МОДЕРНИСТИ-
ЦИКА СЛИКА
НЕ МОГУ СЕ НАКИ
НИ ДВЕ ХИЈЕНЕ
СА ПОТПУНО ИСТИМ
ШАРАМА!

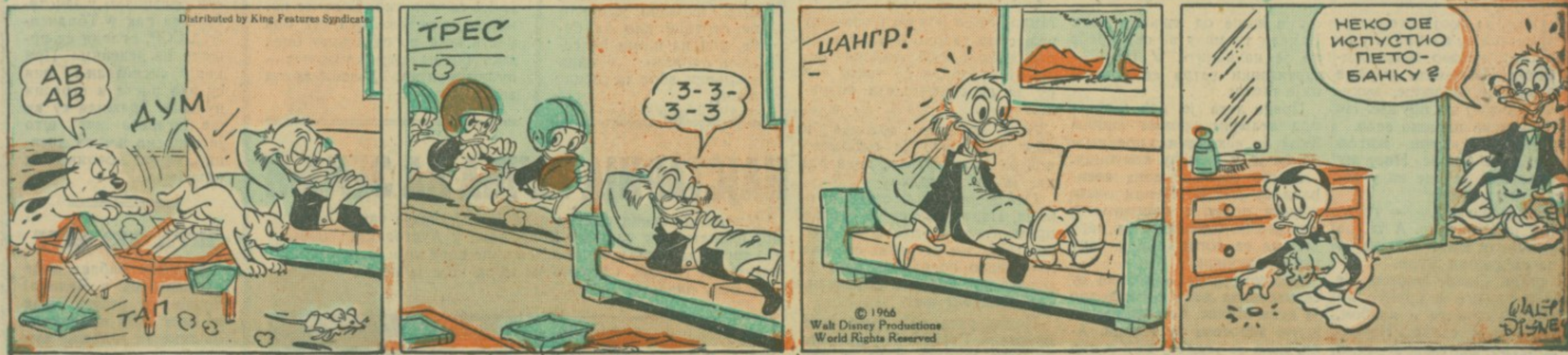
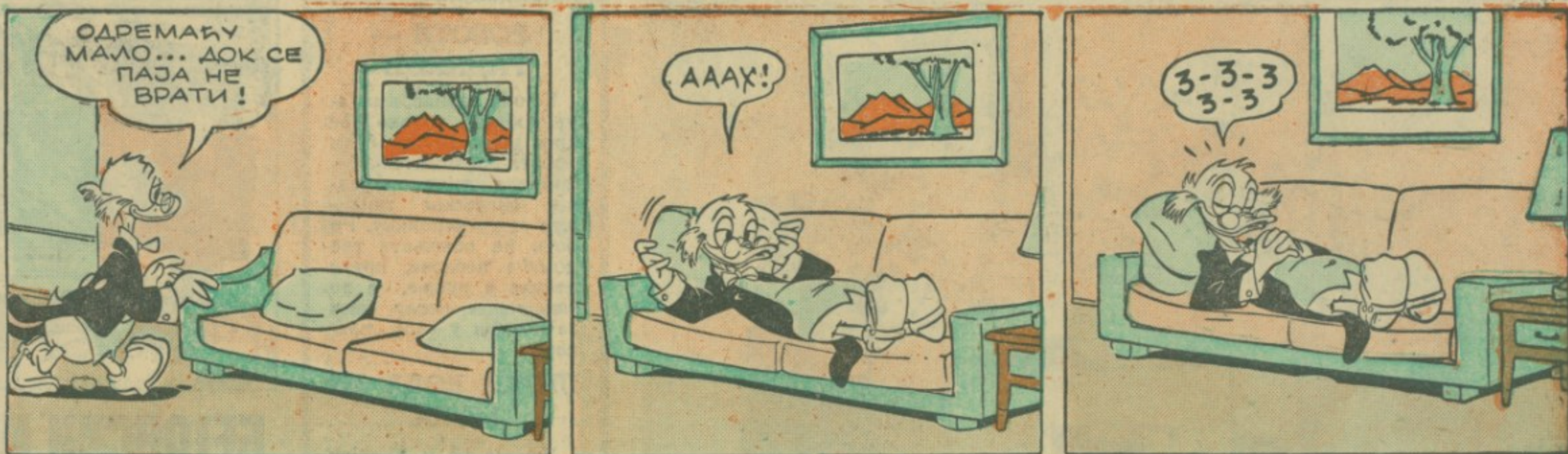

додежч

НАРЕНОМ У ГРОВНИЦИ
КРАЈА ТУТА ЧЕЛИСНО
СЕЦИВО БИЛО ЈЕ ПОТ-
ПУНО ЧИСТО И ОЈАЖНО
МАДА ЈЕ ПРЕЛЕЖАЛО У
ЗЕМЉИ ГОТОВО 3 300 ГОД.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

ШАМПИОН МАНИЈАК О СЕБИ

Његово име свима је познато — оно је први пут заблистало на олимпијади у Токију. Тамо, на такмичењу с најбољима, Веслав Манијак заузео је четврто место, а у штафети 4 пута 100 метара освојио је са својим друговима сребрну медаљу. Данас је Манијак шампион и првак Европе. Ево што он прича о себи.

Када сам почео да се бавим спортом нисам ни мислио о спринту. Био сам скакач удаљ. Сањао сам да постанем првак Пољске а постао сам првак — Ирске. То се догодило овако.

Отишао сам у госте својим рођацима који живе у Даблину, главном граду Ирске. У то време тамо се одржавало лакоатлетско такмичење. Од-

лучио сам да учествујем. И, неочекивано и за мене самог, најбоље резултате сам постигао не у скоку удаљ, већ у трци на 100 и 200 метара. С титулом шампиона Ирске, са презименом прекројеним по енглеском изговору у Менинг победивао сам и Ирце и Енглезе.

Успеси на другој страни Ламанша ушли су ми веру у себе. Када сам по повратку почео да постижем добре спринтерске резултате, сви су се чудили: откуда је искрено овај тркач? Никад се није сачувао Веслава Манијака из Шелбурна који је скакао удаљ.

У екипи Пољске дошао сам на олимпијаду у Токио. Ту ме је тек чекала права борба! Међу најбољима: црнокожи Американец Боб Хејс. Четвртфинале, полуфинале и најзад — по кишној дану, стартао сам за седморницом тркача који су стигли до финала. Са старта сам полетео истовремено кад и Хејс, осећао сам његово дисање. Он, високо, трчао је огромним корацима, а ја ситним „муњевитим“ кораком. Стаза се расквасила, дувао је ветар. А по ред свега — Хејс је био бољи и јачи. Борба ме је толико изморила да сам пред финишем пропустио испред себе још двојицу — Кубанаца Фигеролу и Канађанина Церома.

Нигде се не узбуђујем као у штафети. Да не прећем ли нију замене! Да не протрчим без штафетне палице. Да не испустим палицу! Не, све је ипак било у реду. Ветар ми је звиждао крај ушију. Преститићи, прстићи за неколико делића секунде Французе и

Американце! Трчао сам у трећој етапи. У четвртој последњој, мој пријатељ Маријан Душјак претекао је Француза Делакруа и ми смо избили на друго место, одмах иза Американца.

Прошла је година дана. У лакоатлетском мечу Пољска — Сједињене Америчке Државе ми смо победили у штафети којој трци...

Како сам поставио пољски рекорд на сто метара — не бих умео, да испричам. Сећам се да је сијало сунце и да сам страховито желео да будем први. Нарочито због тога што ме је дан раније победио мој пријатељ Маријан. За тим су ми клицали, ја сам због нечега скакао на једној вози и никако нисам могао да поверујем да сам сто метара претрчао за 10,1 секунди.

Срећан сам што сам и у Будимпешти победио. А сад ме очекује Мексико...

БРЗИНА ЛОНТЕ

Помоћу електронског апарата који саобраћајној полицији у Хамбургу служи за утврђивање брзине возила из

путевима, измерено је да је лопта коју је шутнуо професионални играч достигла брзину од 170 километара на час.

Уређује: Паја Патак

Ква Ква

Без страха

Белка, која се као што знате баш не може похвалити летомом, зажелела је да се провоза фијакером. Кад је већ села, запита кочијаша:

— Да није вам коњ случајно плашљив?

— Ништа се не бојте — одговори јој кочијаш. — Он се неће окретати.

Предомислио се...

Шиља је дуго боловао и лекар је неколико пута морао да долази. Приликом последње посете, пошто је установио да је Шиља оздравио, лекар му рече:

— Шиљо, обећали сте да ћете ми, ако вас излечим, поред хонорара дати и прасе.

— Нисам на то заборавио, докторе, али је у међувремену и прасе оздравило — одговори му Шиља.

Није видео

На Пату је налетео један аутомобил и само што је није прегазио. Иако крик, возач се није зауставио, већ је пуном брвином продружио. Пата је поднела пријаву саобраћајној милицији.

— Нисте запамтили број ау-

томобила? — запитао ју је дежурни полицајац.

— Не, нисам. Аутомобил је као стрела одурио даље. Могу само да вам кажем где сте појединости: за воланом је седела не баш лепа жена средњих година, с белим мениром и ружичастим овом преномега, у тамнозеленом мантилу од жерсеја и са рукавицама од соњске коже на рукама.

Пера певач

На Пајин рођендан скупили се сви његови познанаци. Дошла је чак и његова мајна, баба Ката, која се иначе тек ко одлучује да напусти своје село. И као што то на рођенданима бива, „пала“ је и песма. На крају је запевао и Пера Ждера. Пера он неку тужну песму а све испод ока повледа да ли је њоме ражало некога. И види: баба Ката седи и јецна. Кад је завршио приче јој и запита:

— Шта је, бако, расплакали сте се?

— Како се не бих расплакала, синко, кад си певао исто онако како је моја коза блејала кад су је вуци клали.

ПЕЋ НА ТОЧКОВИМА

Место за свој логор партизани су изабрали у густој, готово непроходној шуми. Изградиле су у ње му везунице, болнице, кухиње, радионицу за оружје. Нишло је читаво шумско село.

Најстарији његов житељ био је деда Михас. Нису му дозвољавали да иде ни у извињање ни у борбу.

— То је за младе — говорио му је командир. А ти, деда, размисли како ћеш најбоље да нахраниш људе.

И стари Михас упрега, је коња у талиге и кренуо по селима. Вратио се с хлебом, кромпиром и салом. Народ је помагао партизанима свим чиме је могао.

Довезао је деда са собом и сасвим малу девојчицу — из села које су разрушили Немци. Куда би девојчица кад нема ни куће, ни мајке, ни оца? — објашњавао је старац мада је свима било јасно, да другачије није могао да поступи.

Касније су осиротела деца сама налазила стазицу што је водила до војника у шуми. Долазила су сама, долазила су с мајкама, с бабама. Сви су у партизанској шуми тражили прибежиште од Немаца.

И војни логор постао је баш право село.

— Не иде више тако — објашњавао је командир. — Ми треба да ратујемо, а толика деца с нама. Морамо да нађемо неко решење. Што ведниш, деда Михасе?

И стари партизан имао је већ спреман одговор. О свему је и сам дуго размисљао. Треба организovati у шуми још један логор — за децу. Живеће под заштитом партизана.

И логор је подигнут. За „главног“ у логору поставили су Михаила Петровића Стјавскога, деда Михаса. Показало се као брижан домаћин. Није могао да се смири док му партизани нису довели у шуму цигле. Да би отели цигле од непријатеља партизани су морали да предузму праву ратну операцију.

Деда је од цигала сам, својим рукама, сазидао пећ. У њој су пекли хлеб, топили сало, кували кашу и кисељ од бруснице. Деца се готово нису одмицала од пећи: она их је хранила, она их је грејала.

У логору деда Михаса би-

ДУГ ЧАСТИ

Сваки становник главног града Камбоџе може једној од градских улица да да своје име. Општинска управа поставља само један услов: ако кандидат хоће да заслужи такву част дужан је да о свом трошку попљоча или асфалтира улицу, што зависи од тога да ли се улица налази у центру или на периферији.

ло је више од хиљаду деце. И целу ту малу војску треба ло је нахранити. У пећи — партизанки ватра се уопште није гасила.

Преко лета је пећ стајала под веленим кровом лишћа. Када би захладило превалачи ли би је у највећу везуницу.

Једног јесењег дана извињачи су јавили: Немци опкољавају шуму с топовима и тенковима. Командир је наредио да се логор још у току ноћи евакуише.

Колоном кола у којима су се налазила деца командовао је деда Михас. Све излазе из шуме запосели су Немци. Али, деда се уздао у ноћ и партизанску снажљивост. Само да не заостану од одреда! Али како да жури кад се у колони налази и велика пећ? Деда Михас није хтео да је остави: направио јој је тоčkове — хрстове облице.

Провлечили су се кроз шип ражије и таква блатишта где ниједан коњ не би могао да вуче пећ. Тада су у помоћ прискочили борци и извлачили је рукама.

Када су се из борове шуме пребацили у један гај, Немци су приметили партизанску колону и припуцали. Деда

Михас се са једним пушкомитраљесцем сакрио иза пећи као иза каквог одбрамбеног зида. И отворили су такву ватру да су се фашисти повукли.

Због храброг држања и због тога што је одбранио пећ од непријатеља, деда Михас је добио орден.

Отада је пећ постала пушница. Партизани су је стално премештали с места на место. Иако, им је њено селјење отежавало операције, нису је остављали. Шта би партизанска деца без ње?

После рата пећ дуго није путовала. Стајала је у дворишту деда Михаса, иако је, као и пре, била на точковима. А онда је опет кренула на пут: из села Нова Њива кренула је у град Минск, у музеј.

Свима који дођу да разгледају музеј водич показује пећ — партизанку и прича о њеном „гавди“ деда Михасу: како је чувао децу, хранио их, грејао.

Понекад и сам деда Михас посети музеј. Дође, поседи поред своје пећи, а кад пође каже јој: „Довиђења!“ Као да је жива. Навикао је старац на њу...

РОБОТИ — РАДНИЦИ

Колико данас има аутомобила толико ће кроз десет година бити робота-послужитеља — приче директор једног енглеског училишта за електронику. Роботи ће обављати све домаће послове, прати посуђе и рубље, а по завршеном послу сами се повући у свој „платкар“.

ПИТКА ВОДА ИЗ МОРА

Ускоро ће у Кувајту бити пуштена у рад највећа фабрика на свету за пречишћавање морске воде од соли. Капацитет: 36.000 тона морске воде дневно.

НОВ КОНАЦ

Једна британска фирма пустила је у продају нов синтетички конач, сјајан и гладак као свила. Има га у 18 разних боја. Служи за обично шивење, као и за израду украсних мотива.

ЗА ЛОШЕ ЂАКЕ

Директор једне више школе у Оклахоми, САД, набавио је високе столице као за бебе, али на њима ће седети одрасли ученици кажњени због недисциплине.

БЕТОНСКИ МОСТ — ИЗГОРЕО

Године 1922. ватра је потпуно уништила бетонски мост на реци Навасото, у Тексасу. Изгледа невероватно јер бетон, као што знамо, не гори али се ипак догодило.

Некојко дана пре пожара у том крају је падала јака киша и надохле бујнице донеле су много поломљених грана и сувог дрвета, које се нагомилало око моста. Истовремено је пукао и нафтовод Мексичке петролејске компаније. Знатна количина нафте излила се у реку и натопила нагомилано грање. Била је довољна једна варница па да дрва потопљена нафтом букну. Ватра је била тако страшна да је од њене топлоте бетонски мост испуцао на комаде и распао се тако да га више нису могли поправити.

ТВ КАМЕРА У НАПРСТКУ

Једна енглеска фирма израдила је најмању ТВ камеру на свету. Промер камере износи око 0,4 сантиметра, а дужина је 1,1 сантиметар. Овом се камером могу снимити сва она места која до сада нису била доступна великим камерама — пушчане цеви, делови крила авиона итд.

ЗЕЧЕВИ — ПУШАЧИ

Ради испитивања штећности дувана за људски организам у Институту за рак у Тбилисију, СССР, огледи су вршени на зечевима. При крају испитивања они су већ постали страшни пушачи. Тражили су више цигарета него што је износио њихов дневни „оброк“ приликом испитивања.

ИГРА БЕЗ ИГРЕ

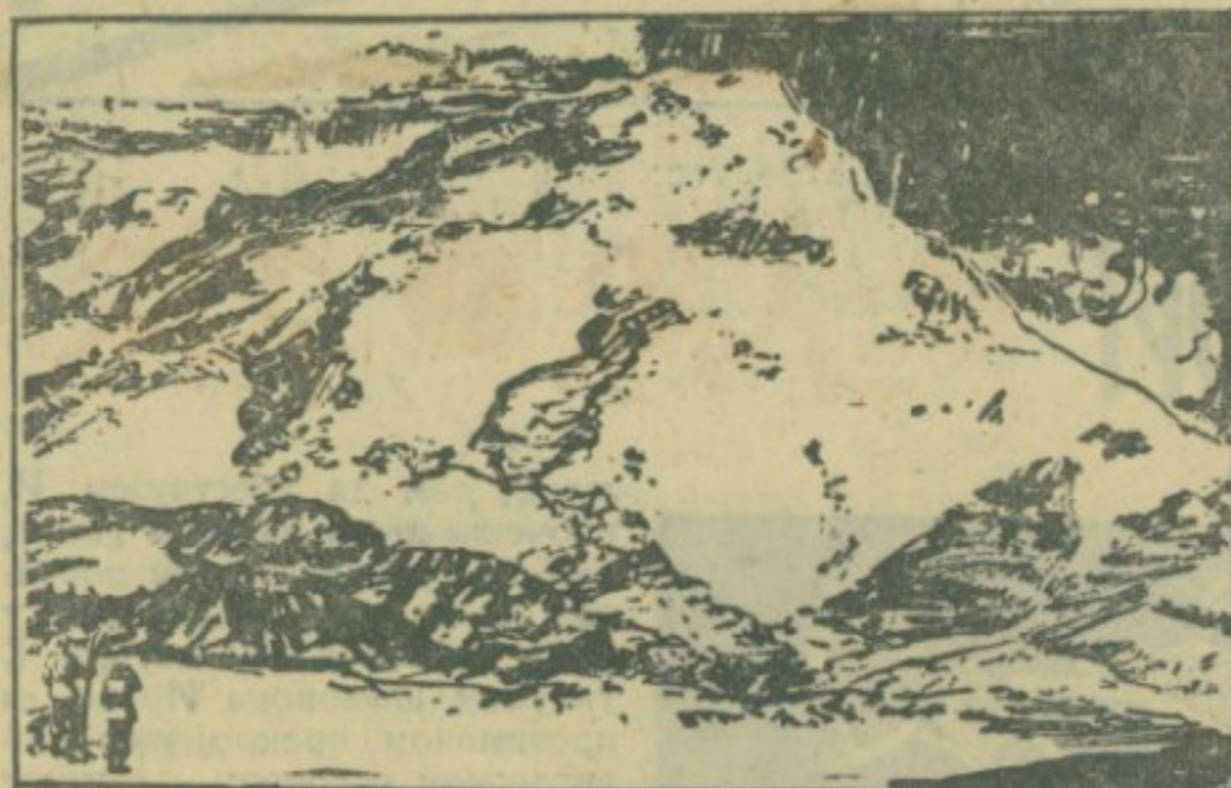
За нову забаву деце на плажама у Великој Британији робне куће ће овог лета продавати машине за грађење земљом од песка, које ће помоћу ове машине бити готови за свега три минута заједно са прозорима и вратима.

ВУНА У МАШИНИ

На америчком тржишту појавила се вуница која се не скупља, тако да се може прати у машини за прање.

НАЈСТАРИЈА ТАЧКА НА ЗЕМЉИ

Многи научници сматрају да је најстарија тачка на нашој планети врх планине Кошћушко у Аустралији. Наиме, они тврде да је то први део Земљине коре који је, пре више милијарди година, изронио из мора које је некад прекривало целу планету.

НА ВЕТРУ И МРАЗУ

Кад напољу стегне мраз, кад ледена кошава зафрључе преко поља и кроз улице, ни одрасли ни деца не могу дуго да издрже напољу. Поцрвенилих образа и смрзнутих ногу хи тају тада да се што пре нађу у топлој соби.

Пингвини, међутим, не могу чак ни да сањају о топлој гнезду. Они живе на Антарктику, где леже на јајима и изводе своје младе чак и на температури од минус тридесет степени. Да се јаје не би смрзло мајка и отац пингвин држе га наизменично на својим ногама потпуно покривено меким и топлим набором који имају при дну трбуха. Још извесно време по доласку на свет млади пингвини склањају се под тај набор да би се заштитили од мрза — баш као што деца озебла на санкању и грудвању траже топлу собу.

И на Гренланду је веома хладно. Велик део Гренланда покривен је леденим покривачем дебелим око 2.300 метара. На неким местима дебелина леда достиже и 3.000 метара. Код нас у Европи толико су високи само неки врхови Алпа.

ШТА?

ОКЕАНСКИ РУДНИК

На дну океана, као на длану, лежи драгоценна гвозденоманганска руда у облику грудви такозваних „конкреција“ које подсећају на кромпире. Грудве, чија је величина различита — од неколико десетих делова милиметра до 15 сантиметра — имају једно, зрнце песка или комадић рибље кости, на које се слажу соли гвожђа.

По мишљењу геолога у морима и океанима има 350—400 милијарди тона конкреција. У њима поред гвожђа има и других метала: бабра, бизмута, берилијума, кадмијума, олова, цинка.

ПОДВОДНИ ДОМ »САДКО«

„САДКО“ је кућа-капсула. У њој су крај обале Сухумија, на дубини од 25 метара, совјетски истраживачи проживели око месец дана. И мада је подводни дом мали, његов пречник је свега три метра, научници су у њему могли и да раде и да се одмарају. Из свог подводног обитовалишта одлазили су на дуге излете на дубини до 200 метара.

И РИБАМА ЈЕ ПОТРЕБАН ЛЕКАР

У Јапану је недавно отворена болница за морске рибе и корњаче, дельфине и ракове. У болничким акваријумима не само да лече становнике мора већ их и уче хигијени. Неке рибе већ су се „помириле“ с тим да после обода чувари треба да им оперу зубе.

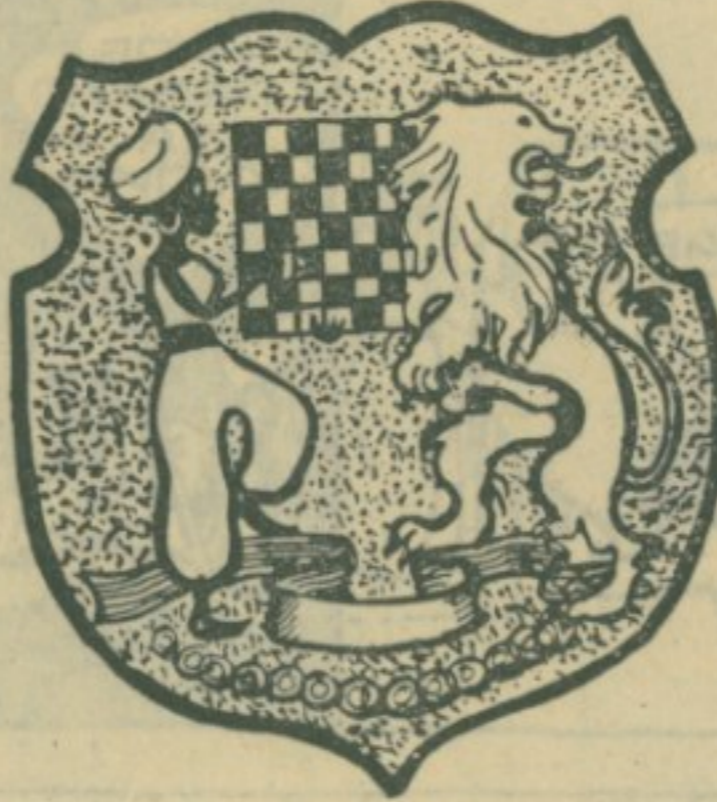
КАДА ЈЕ ЛУТКА ПРОГОВОРЛА

Прве лутке које су, када се положе, могле да затворе очи појавиле су се у Француској пре нешто више од 150 година. Отприлике у исто време родиле су се и лутке које говоре „мама“.

ШАХ НА ШТИТОВИМА

Шаховска терминологија била је некад друкчија од данашње. Краљица је називана — дамом, коњ — витезом или коњаником, ловац — старцем, а топ — рохом. Од тог старог назива за топ настао је и термин „рокада“ и „рокирање“. Рох је сматран симболом непобедивости и снаге и представљан је у облику криновог цвета. Фигура коња имала је две главе.

Шаховска табла и поједине фигуре могу се наћи и на старим витешким грбовима. На тим грбовима нацртана су поља карактеристична за шаховску таблу. Пољски грб „Вчеле“ из 1103. године добио је, ако је веровати легенди, витез по имену Голуб. Он је, каже легенда, у једној ташкој шаховској партији победио једну маварску принцезу. У знак сећања на ту победу на његовом штиту појавио се лик Маварке која држи шаховску таблу.

КАДА?

Сусрет љив саобраћајац

Мала дивља патка, која је своје младунце излегла у једном парку Лондона, решила је да своје потомке преведе преко прометне улице на другу страну где има више хране у малом језеру. Лондонски саобраћајцац изашао је мајци у сусрет. Зауставио је аутомобилски саобраћај да мали пачићи с мајком несметано пређу улицу, иако нису кренули преко „зебре“.

ГДЕ?

СПОМЕНИЦИ КАФИРА

ИМЕНА ЗЕМЉАНА НА МЕСЕЦУ

У Академији наука СССР за вршава се нова карта и нов глобус Месеца. На њима ће бити овековечена имена оних који су ушли у историју науке. Поред старих назива — Платонов, Кеплеров или Коперников кратер — на новој карти појављују се кратери Ђордана Бруна, Ломонсова, Циолковског, Жолјо-Кирија, Максвела, Попова, Менделеева и Курчатова.

НАДГРОБНИ СПОМЕНИК КАФИРА КОЈИ СЕ НАЛАЗИ У МУЗЕЈУ У КАБУЛУ

Надгробни споменици из Кафиристана готово су непознати свету. Само неколико старих фигура сачувано је у музеју у Кабулу, главном граду Авганистана.

На северистоку Авганистана, на јужној страни планине Хиндукуша налази се покрајина Кафиристан препун кланаца. Насељен је старим иранским народом Кафирима који се углавном баве сточарством.

По мишљењу неких стручњака Кафири потичу од неких азијских племена која су стајала под јаким утицајем старих Грка. Постоји мишљење да су они једна група пре осталих Грка који су се одвојили од војске Александра Великог и помешали се са старим новинарима онога краја. Многи обичаји и имена указују на грчки утицај.

Поједина и међу собом независна племена насељавала су долине. Племенске поглавике владале су аутократски.

Погребне свечаности биле су необичне. Мртваци нису спаљивани, него су облачени у лепе хаљине и у отвореном дрвеном ковчегу постављани на један брежуљак. Годину дана докније постављани су надгробни споменици. Право да подигне споменик породица је стицала на тај начин што је приређивала свечаност за заједницу. Величина и раскош споменика зависила је од обима свечаности. Тако је, на пример, за свечаност која је трајала само један дан постојала само једна једноставна фигура, док је за коњаника на коњу свечаност морала да траје најма

ње три дана. Жене су слављене исто као и мушкарци. Фигуре су рађене у дрвету помоћу ножа и секире. Црте лица међутим нису личиле на умрле, него на идоле и божанства. Ови обичаји су се махом сада угасили.

Гвоздено стрпљење

За човека који уме да се са влада, да हुтећи подноси многе ствари каже се да има гвоздено стрпљење. Међутим, било би много тачније када би се за њих казало да имају — волфрамово стрпљење.

Овај предлог дао је, разумем се у шали, један научник који је проучавао својства

волфрама. Шипке волфрама могу извлачењем да постану десет хиљада пута дуже но што су биле. Разуме се да таква шипка извлачењем постаје знатно тања али не и слабија. Њена отпорност после извлачења износи 400 килограма терета на један квадратни милиметар.

СТРУЧЊАЦИ

У Западнонемачком граду Хаанверу недавно је одржана међународна изложба полиције. И поред одличног осигурања, непознати преступници однели су америчког штанда

две позлаћене шерифске звезде, затим један микрофон, један револвер, а са штанда „фалсификовани новац“ једну лажну новчаницу од 20 марака.

ЗАШТО?

Ваше мишљење, читаоци...

Дан на нашој планети — под тим подразумевамо дан и ноћ — дели се на 24 часа; час се дели на 60 минута, а минут на 60 секунди.

Да ли је то најбоља и нај погоднија подела?

— Не — тврди један читалац веома озбиљног енглеског часописа „Нови научник“. — Било би неупоредиво практичније узети десетни систем.

И ево шта од предлаже. Дан би требало поделити на десет часова, сваки час на сто минута а минут на сто секунди. Код тог новог система мерења времена 10 часова 00 минута одговарало би данашњем 24 часа 00 минута по Гриничком времену. На цртежу видите часовник чији су бројчаници подељени на десет часова. Изгледају не обично, али све што је ново обично изгледа необично. Минутна скалаљка на њему начини један пун обрт не за 60, већ за 100 минута.

Аутор овог предлога наводи даље предности овог система. Данас, кад кажемо да се нешто догодило у шест часова приморани смо да додамо као објашњење: „ујутру“ или „уече“.

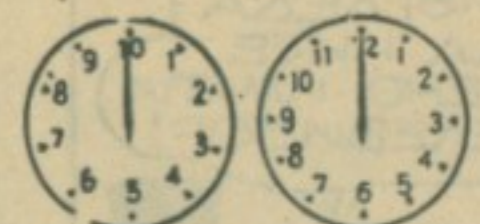
Додуше, за шест часова увече може се рећи и 18 часова, али овај начин означавања времена све до сад није продро у свакодневни живот. По новом систему међутим забуне не би могло бити, јер би у току дана и ноћи постојало само једно „шест часова“. Довољно би било рећи 2 часа и 50 минута па да се зна да је то оно време које данас означавамо као „6 часова ујутру“.

Исти тај принцип аутор предлаже и за поделу Земљиног полутора. Уместо на 360 степени, како је сад екватор подељен, требало би га поделити на 1000 степени. Тако би се добило да један степен географске дужине одговара једном минуту времена (јер би у „новом“ дану било хиљаду минута). Дужина екватора износи 40.000 километара те би према томе један нови степен износио 40 километара.

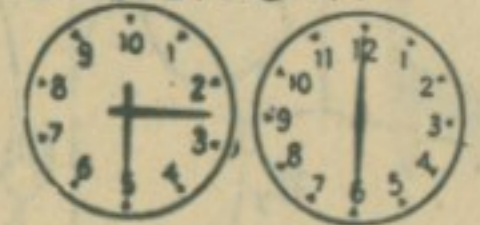
Таква подела упростила би одређивање времена у било ком месту на Земљиној кугли. Главни град Кеније, на пример, налази се источно од Гринича 4.000 километара. Значи, локално време у том граду биће за један час испред при-

ничког времена. Рачуница је једноставна: поделите 4.000 километара са 40 километара и добићете 100 минута, тј. један час.

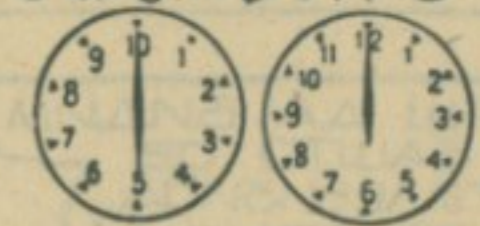
Шта мислите, да ли је разуман овај предлог? Поразговарајте о њему са својим наставницима географије и физике.

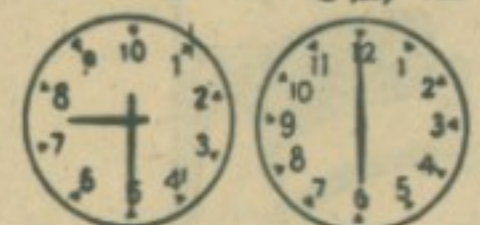
10.00 ЧАС. — 12 ЧАС. НОЋУ

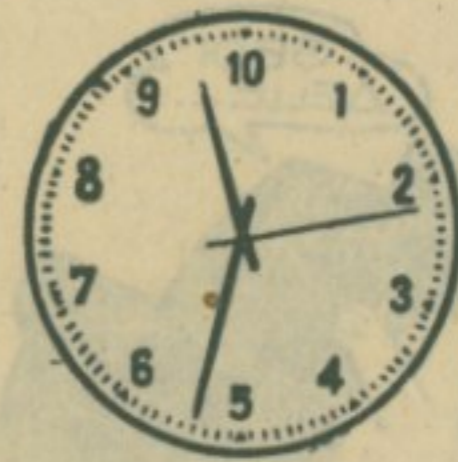
2 ЧАС. 50 МИН. — 6 ЧАС. УЈУТРУ

5 ЧАС. 00 МИН. — 12 ЧАС. У ПОДНЕ

7 ЧАС. 50 МИН. — 6 ЧАС. УВЕЧЕ

ПЕСМА „ВОЗИМО ДЕСНО“

Ради припреме аутомобилиста у Шведској да возе с десне стране — овај закон ступа на снагу 3. септембра ове године — влада је расписала конкурс за најбољу песмицу са темом „Возимо десно“. Изабра на песмица емитоване се свакодневно преко радија и телевизије.

РЕКЕ ДОБИЛЕ ИМЕ САТЕЛИТА

Двема притокама реке Карамеа на Новом Зеланду тамошњи географски институт дао је нова имена — Луник и Спутњик. Два друга водена тока назначена су Сатурн и Тор.

ВЕЛИКИ РУДНИК МЕСЕЦ

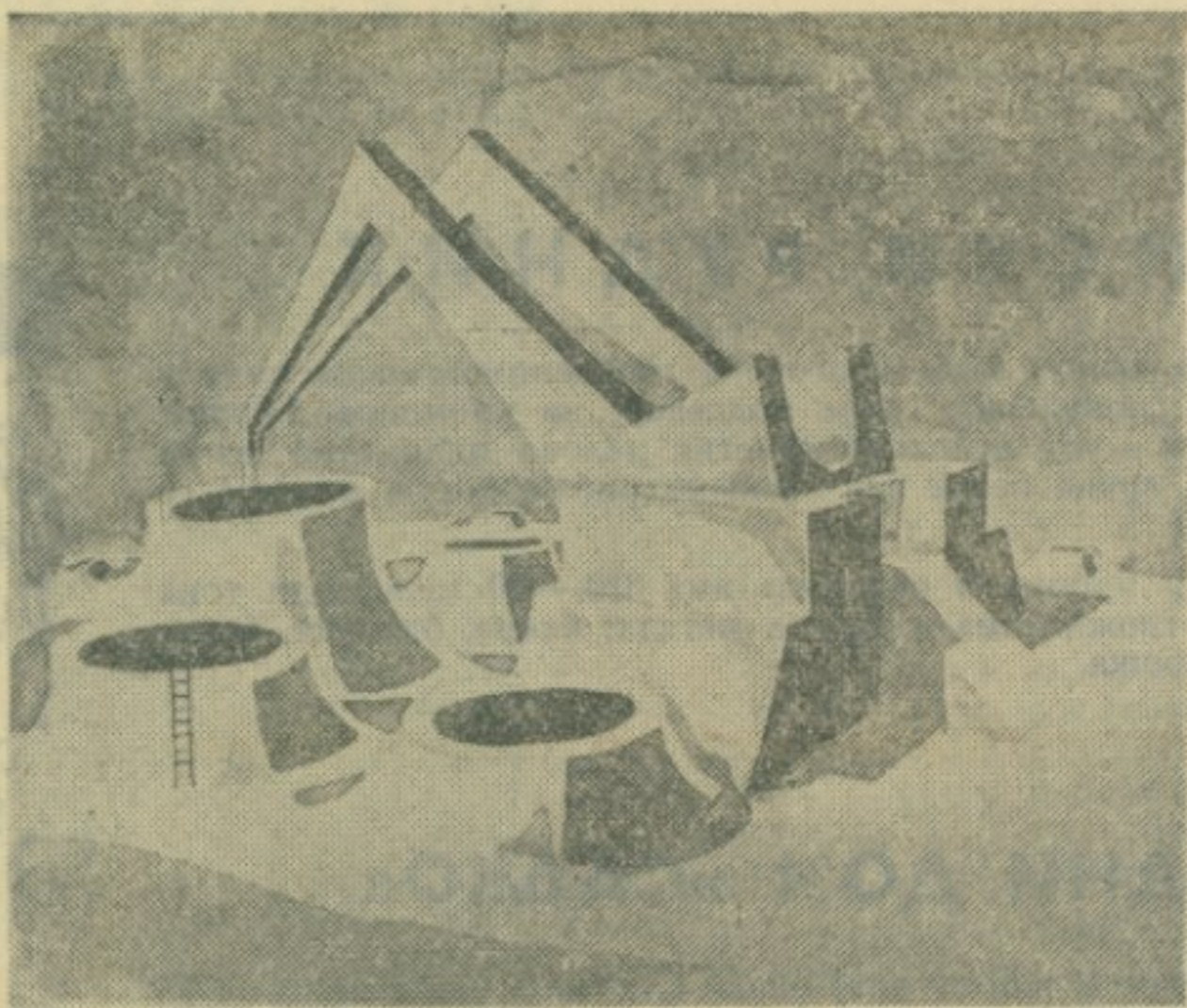
Како су се на Месецу појавили кратери? Једни научници сматрају да су „кривци“ метеорити: они се огромном брзином заривају у Месечево тле и остављају на њему дубоке трагове. Други тврде: „Метеорити су, разуме се, оставили своје трагове на Месецу. Али, већина кратера у ствари су угашени вулкани“.

Распра између њих траје и данас. А недавно се појавила још једна хипотеза. Добитник Нобелове награде Харолд Јури изјављује: „Могућно је да се испод Месечевог површине налази... вода. Тамо где је вода избијала на површину и пресахла — образовали су се кратери.“ Ипак, сматра он, већина кратера су трагови метеорита палих на Месец.

Најзанимљивији део Јуријеве теорије састоји се у следећем: на Месецу мора бити разасутих дијаманата! Веома давно, кад се Месец тек формирао од космичких гасова и прашина (једна од хипотеза о постанку Месеца), владали су толико висок притисак и

толико висока температура да се угљеник претворио у дијаманте. И ако се у метеоритима који су пали на Земљу нађу зрнаца дијаманта, зашто их не би било и на Месецу? Тим пре што многи метеорити по Јуријевом мишљењу и нису ништа друго до комадићи Месечевог површине избијени другим метеоритима.

У догледно време на Месец ће стићи космонаути — геолози да истраже његову површину. Можда ће они осим дијаманата открити у Месечевом тлу и друге руде. На Месец пада огромна количина метеорита који садрже деvedесет процената гвожђа, око осам процената никла, а такође и извесне количине кобалта и других метала. Метеорити осим тога могу дати људима и кисеоник који ће им бити неопходан на Месецу. Научници су недавно утврдили да ако се „небеско камење“ при високој температури изложи дејству водоника, онда се из сто килограма камења може добити до 15 килограма кисеоника. Исти-

на, за овај процес је потребно много енергије и мало је вероватно да ће још први космонаути моћи да на тај начин добијају кисеоник.

Можда на Месецу има чак и нафте. Велики руски научник Менделеев је сматрао да се нафта образовала из неорганских материја. А таквих материја на Месецу има у изобиљу. Зато на Месецу људи неће наћи угаљ. Јер, угаљ се ствара од растинја а њега, највероватније, на Месецу никад није било.

ПОКЛОН НЕСРЕЋНОМ ГРАДУ

Аберфан, град у британској покрајини Велс који је задесила ужасна несрећа приликом одроњавања брега који је затрпао највећи делом школске зграде заједно са ученицима, добио је са свих страна девет хиљада играчака на име поклона за новогодишње празнике. Сви дарови нису могли бити подељени — нема довољан број деце.

ИЗ ДРЕВНЕ МУДРАСТИ

БРАТОУБИЛАЧКИ РАТ

Када су Спартанци победили Атињане код Коринта, тада је Агезилај, спартански краљ, пошто је чуо да је убијено много непријатеља, рекао:

— О несрећне ли Грчке, која је толико својих људи сама уморила. Колико је требало да се утроши снага и мржње да се победе ови храбри Грци, а том снагом могли би се победити сви спољни непријатељи.

НАЈТЕЖЕ И НАЈЛАКШЕ

Талес, један од седам грчких мудраца, који је Јоњанима прорекао помрачење Сунца, рекао је једном Грку који га је запитао шта је најтеже у животу:

— Самога себе познати је најтеже, а другога опомињати је најлакше.

НЕ ЗАБОРАВИ ДА СИ ЧОВЕК

Када је Александар Велики дошао до земље Скита, један скитски посланик му је у очи рекао колико је он неправедан и славољубив. Поред осталог Скит је Александру рекао:

— Никада нисмо твоју земљу дотакли. Ми не можемо да робујемо, али не желимо исто тако да другима заповедамо. Можда си и већи и јачи него ико, али ипак упамти да нико неће трпети туђина за господара. Ти се хвалиш да си дошао да прогониш разбојнике, а сам си разбојник који прогони све народе: узео си Либију, заузео си Сирију, и Персију, Бактријанце си покорио, тежиш да освојиш Индију и, ево, пружаш своје грамзиве руке и за нашом земљом. Најзад, ако си бог, онда, треба да чиниш добра дела људима, а не да им отимаш оно што је њихово. Ако си човек, а то, у ствари, и јеси, онда увек мисли на то да си ипак и ти само човек.

КАКВИ ТРЕБА ДА СУ УЧЕНИЦИ

Стари римски учитељ говорништва Квинтилијан (око 34 до 96) рекао је:

— Ученици треба да воле своје учитеље и да с љубављу уче. Нека увек имају на уму да им учитељи у школи замењују родитеље. Иако понашање много ће им помоћи у учењу, пажљивије ће слушати и стећи ће љубав учитеља. Појавиће се у њима жеља да буду њима слични. Све ће то створити код њих расположење да ће се радовати када буду ишли у школу. Дисциплиноваће се и неће се љутити када буду укорени. Својим учењем они ће заслужити да код свих људи буду веома цењени.

Добитљива врана

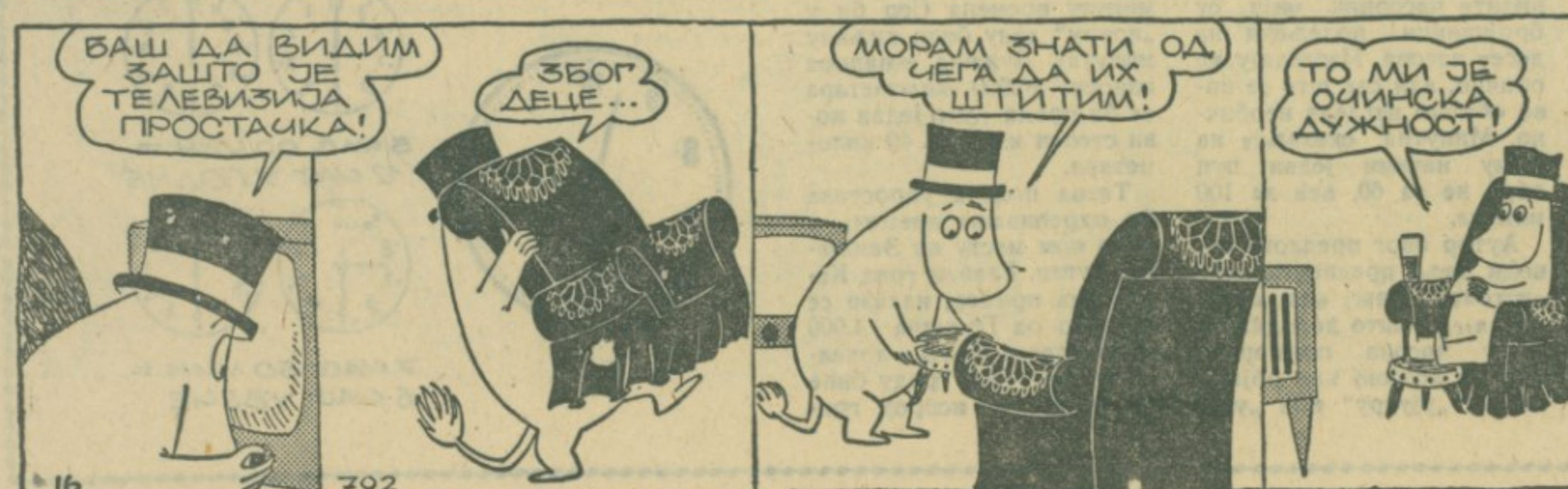

Тешко је доћи до хране кад врану. Да јој не би измакао снежни покривач покрије земљу који залог врана се усуђује љу. Ова врана на слици ипак да слети на леђа дивље свиње, се снашла. Она прати дивљу тако да је одмах „на лицу мевинју у шуми и када ова рије ста“ чим ова изрије штогод земљу наћи ће се штогод и за за јело.

»Неспособни« научник

У шкотском граду Абердину од давнина су постојала два колица. Средином 19. века било је одлучено да се колица споје и да се том приликом отпусте сви „неспособни“ професори. Занимљиво је да се на списку „неспособних“ налазило и име Џејмса К. Максвела, творца чувене кинетичке теорије гасова.

МУМИЈИ И ТВ

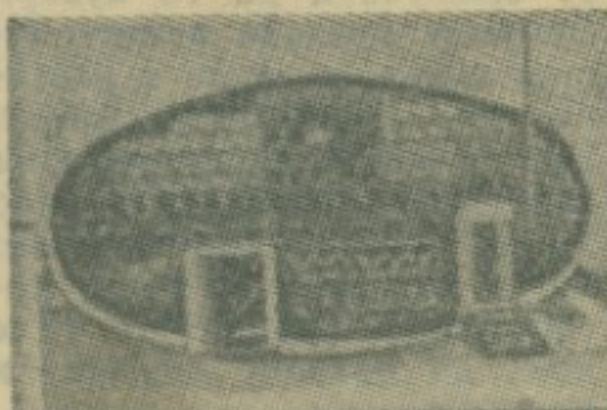
МАРАТОНСКО СВИРАЊЕ

Гитариста из квинтета „Нове звезде“ одлучио је да постави светски рекорд у свирању на свом омиљеном инструменту. Ранији рекорд износио је сто часова. Гитариста „Нове звезде“ остварио је своју жељу: свирао је непрекидно 176 часова. На снимку видите како новог рекордера брију. Јер, према условима конкурса он није смео да прекине свирање ни за секунд.

ОРАХ — ПРОБИРАЧ

Овај циновски орах, плод палме „морски кокос“, тежак је 13 килограма! Његова „родитељка“ палма достиже висину од 80 метара и живи до хиљаду година — али само на једном месту Земљине куле: на острвцу Преслин из групе Сејшељских острва у Индијском океану. Научници још нису успели да објасне због чега ова палма угине ако се пресели у било који други крај.

ТОКИЈСКИ ЕКСПЕРИМЕНТ

Ова двоспратна зграда необичног облика састављена од 114 челичних делова, није ни худ неког архитекте-модернисте а ни пројект стамбених зграда за будућа насеља на Месецу или Марсу. Зграда је подигнута у експерименталне сврхе у Токију, граду који често страда од земљотреса. Зграда нема темеље и почива на „јастуку“ од песка чиме се повећава отпорност конструкције према земљотресу.

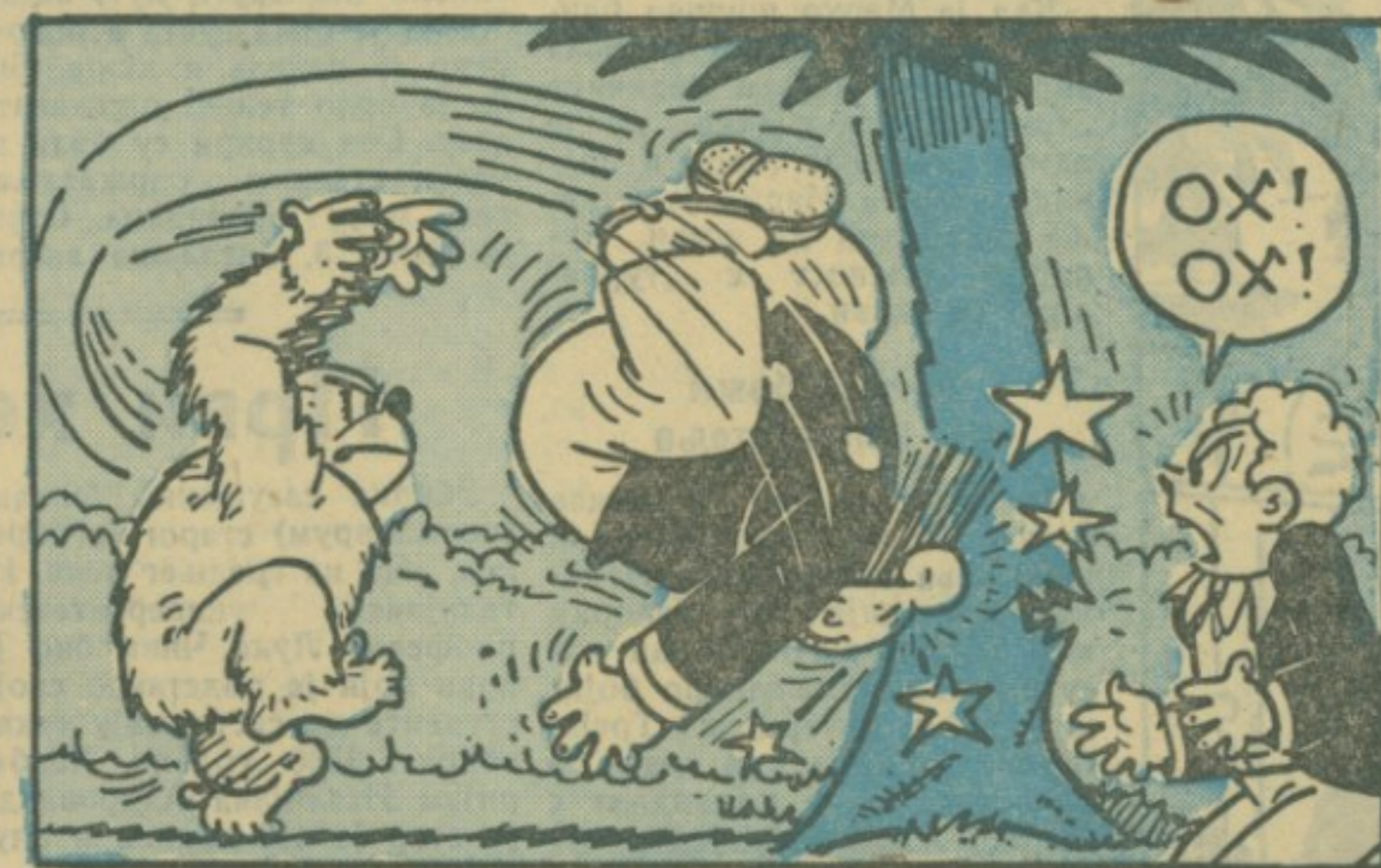
УЈЕДИЊЕНИ ИНДИВИДУАЛИСТИ

У Чикагу је основана нова организација — „Савез индивидуалиста“. За свега недељу дана у савез се учланило 5.000 особа. Коментаришући овај догађај лист „Чикаго тријбун“ иронично примећује: „Некако су чудни постали индивидуалисти — удружују се у масовну организацију!“

ХВАЛИСАВАЦ

У Сен-Пол де Луандо у Анголи, умро је један од најстаријих житеља Африке. Како је пред смрт сам изјавио, имао је 160 година. После његове смрти његова жена, која има 100 година, изјавила је репортерима:

— Мој муж је био страхан хвалисавац. У ствари, имао је свега 137 година.

НОЋНА РЕКА

Јужноамеричка држава Чиле може се похвалити најнеобичнијом реком на свету. То је река Арика а њена необичност је у томе што тече само ноћу. Арика није велика и воду добија са Анда. Преко дана снег се на Андима топи али вода не стигне до речног корита пре него што падне мрак.

БИЋУ НАУЧНИК

На питање шта ће бити кад порасту многи дечаки и девојчице одговарају: бићу научник, истраживач. Такав одговор је у наше време много чешији но што је био, на пример, почетком овог века. Судите и сами: од почетка двадесетог века сваких десет година број научника у високо развијеним земљама се удвостручава. За последњих сто година број научника у свету повећао се за 1.000 пута. Сматра се да данас на сваких 400 људи просечно долази један научник. Године 1867. тај однос је био: један научник на 100.000 особа.

ЈОГИ И РОЊЕЊЕ

Жак Мејел је по нарадности Француз и живи у Јапану. У Земљи излазећег сунца научио је да рони а од индијских јога — да дуго не дише. Недавно је Мејел постигао заиста феноменалан резултат: заронио је на дубину од 66 метара и тамо провео четири минута и две секунде.

НАЛИЧЈЕ ПОЗОРИШНЕ СЦЕНЕ

Краљевско позориште у Лондону увело је необичну новину. Држећи се пароле да позориште треба приближити публици, управа је широм отворила врата гледаоцима у време кад глумци најинтензивније вежбају улоге. Свако ко же-

ли да види чувене и мање познате глумце како у обичној одећи, ознојени и нервозни, по неколико пута понављају исту сцену, може себи да пружи то задовољство, не потрошивши ни један једини пени.

Займиси СА РАТНИХ СТАЗА

У јесен 1942. године Марко је дошао заједно са још двадесетак бораца у трећи батаљон. Био је из околине Дувна и један од најмлађих бораца у батаљону. Али, и поред тога прошао је кроз многе окршаје и истакао се као храбар и снажљив.

Дуго је остао курир у штабу 3. батаљона, а временом је постао свима познат и у батаљону и у бригади.

Непријатељ у женском оделу...

Другом једном приликом Марко је испољно особине доброг обавештајца, коме

не може ниједна ситница лако да промакне.

У пролеће 1943. године два батаљона 5. црногорске бригаде ушла су без борбе у Кулу Фазлагина. То је комплекс села у Гатачком пољу. Усташе, које су раније биле у том крају, побегле су испред партизана у оближње планине: Бабу и Бед. Партизански батаљони остали су у Кули Фазлагина неколико дана. Дан је био сунчан. Борци су као и обично на одмору чистили одела, дотеривали опрему и оружје. Командант је седео испред куће где је био смештен штаб батаљона. Поред њега је уза зид стајао Марко и причао неки дожив-

љај са терена којим је пролазио носећи извештај штабу бригаде. Док је командант савијао цигарету, поред њих прође једна буба у фереци. Марко погледа за њом и одмах шапну команданту:

— Ово није буба, него мушкарац! Погледајте му кукове и кретање уопште.

Командант је рекао Марку да отрчи и боље види. Није било потребе да му напомиње да то изведе деликатно, јер се строго водило рачуна о понашању према живљу. Марко је иначе био прави мајстор у опхођењу са становништвом. У сваком месту где би логоровао батаљон, Марко је брзо стицао симпатије народа. Он је и овог пута то имао у виду, али је некако био сувише уверен да се овде ради о некој превари. Марко је овој жени пришао наивно и упитао је где има да се купи ракије. Одмах се уверио да је то мушкарац. И с пушком му наредио да крене пред њим. Показало се да је то био усташа који се преобукао у одело муслиманске жене и који је дошао из планине као ухада. На тај начин је он не само спречен да не учини неку штету, него су

партизани преко њега доста сазнали о броју и намерама осталих усташа који су се налазили у планини.

Гелер у челу, смех на лицу...

У четвртој непријатељској офанзиви 3. батаљон, који се налазио на положајима изнад Острошца, тукла је непријатељска артиљерија из Коњица. Гађање је било доста непрецизно. Гранате су чешће експлодирале иза положаја, него на самом положају. Многи борци су чак и дремукали, док је артиљерија дејствовала, а другарице су плеле чарапе. Иза положаја, у Јарузи, био је извор одакле су борци узимали воду. У једном тренутку Марко потрча да донесе свеже воде у чутурици. У тренутку када је био неколико корака од извора, недалеко од њега експлодира граната. Сви су се окренули да виде да није Марко погођен. Међутим, он је стајао и брисао чело. Нису знали шта се десило, али чим су видели да је Марко кренуо ка извору, сматрали су да је остао неповређен. Кад се Марко вратио, видели су да му је читаво лице крваво. Пре него што су га упитали шта му се десило, Марко је, смејући се, рекао:

— Тврда ми је глава, не могу да је пробију...

Кад је Марко пришао ближе видели су да му из чела вири парче гелера величине лешника. Болничарка му је одмах извадила гелер и преврла чело, а Марко је и даље продужио да врши курирску дужност с „турбаном“ на глави.

Био је бржи од непријатеља

Једном се десило и овакав случај. После опкољавања и уништења италијанско-четничке групације на Јаворку код Никшића, батаљони су сутрадан сакуљали по бојишту ратни материјал. Трећи батаљон био је при крају тога посла, па је командант с Марком свратио у једну кућу у село Шипачно да пије воде. Сели су под велики орах испред куће. Сељанка им је донела киселог млека, али пре него што су окусили млеко дотрчала је једна друга сељанка и саопштила им да један рањени Италијан покушава да побегне за Никшић. Пошто се радило о рањенику, командант је наредио Марку да га доведе. Марко је одмах скочио и кренуо у правцу који је показала жена. Убрзо се зачуо пуцањ. Командант је истрачио и видео Марка где стоји с пушком на готово више Италијана који је лежао. Марко је одмах објаснио:

— Чим ме је спазео, Италијан је подигао пушку да ме гађа. Био сам бржи и погодио сам га у десну руку којом је држао пушку. Да нисам ја погодио њега, убио би он мене. Италијан је био члан фашистичке странке што се видело и по легитимацији.

Штаб 5. пролетерске бригаде и касније је увек имао неког врло младог курира или курирку. Једно време у штабу бригаде била је курирка храбра и одважна девојка Ол-

га Ђилас (погинула 1944. године на Пештеру, у Санџаку). Од Штаба бригаде то се пренело и на штабове батаљона. Тако су у Штабу 3. батаљона били курири омладинци Марко Велемир из околине Ливна и Ђокица из Завидовића. У другом батаљону били су

жии од једне чете да му пошаље два добра момка за одржавање везе са 10. херцеговачком бригадом, која је била на левом крилу батаљона. Мрак је већ пао и ништа се није видело. Два борца су упућена да се на левом крилу повежу с херцеговачком

још млађи курири: Бошко Голвић и Данило Станојевић (погинуо код Сарајева 1944. године).

У борбама код Јајца Пета бригада водила је тешке борбе с 318. немачком дивизијом, која је надирала од Доњег Вакуфа да поврати тек ослобођено (по други пут) Јајце. Магла је била густа а повремени падала и киша. Било је врло тешко одржавати везу. Сви курири су били заузети сталним одржавањем везе међу јединицама. Стога је Штаб 3. батаљона затра-

бригадом. Ишли су насумце према једном светлу. Када су стигли у једно село више Јајца, на левини су угледали две ватре а над њима два казана у којима се кувало месо. Ту су мало застали. Чули су да се у близини ломи коље, па су закључили да то кувари спремају дрва за вечеру. Истовремено су чули и разговор на ... немачком језику. Новопеченим куририма није преостало ништа друго него да се што пре очисте истим путем из села у којем су логорovali Немци. Сетили су се ипак да преврну казане и проспу вечеру.

Први хербаријум

Збирка сасушених биљака (хермабирум) старог је порекла, још из средњег века. Италијански универзитетски професор Лука Чини био је први који је подстакao своје студенте да састављају такве збирке, 1530. године. Хербаријум Италијана Алдровандија стар је 410 година и очуван је све до наших дана.

Занимљиво је да су и ботаничке баште настале прво у Италији. Још 1300. године постојала је тамо ботаничка башта у којој су гајене искључиво лековите биљке. Прва ботаничка башта са разноврсним раситњем засађена је у Падови, а једну другу у Пизи уредио је Лука Чини, отац хербаријума.

Изненадна награда

Лео Врана, пасионирани аматер-фотограф у Бечу, уклатио је у свој објектив ову позу жабе. Није ни савио колико је то био срећан тренутак. Пре извесног времена Лео Врана добио је писмо из

Чикага у коме га обавештавају да је он захваљујући овој фотографији жабе добио прву награду на интернационалном такмичењу за фотографије животиња.

Чича Томина колиба

ЕВО ТИ, КУГО МАЛА!

АЛИ... ТО ЈЕ ЗА МИС ЕВУ...

ЗА МИС ЕВУ? ДОВАР ИЗГОВОР! БАШ ТВОЈ ТРЕБА ТВОЈ ЦВЕТЕ!

ЕВА ЈЕ ИЗ ПОСТЕЛЕ СВЕ ВИДЕЛА...

ОК, МАМА! БАШ БИХ ЖЕЛЕЛА ТО ЦВЕТЕ! ДОНЕСИ МИ...

ШТА? ПА СОБА ТИ ЈЕ ПРЕПУНА ЦВЕТА!

ХТЕЛА БИХ ЈОШ! ТОПСИ, ДОНЕСИ МИ ГА!

КАКАВ ЛЕП БУКЕТ! МОЖЕШ ЛИ СВАКОГ ЈУТРА ДА МИ ДОНЕСЕШ ПО ЈЕДАН?

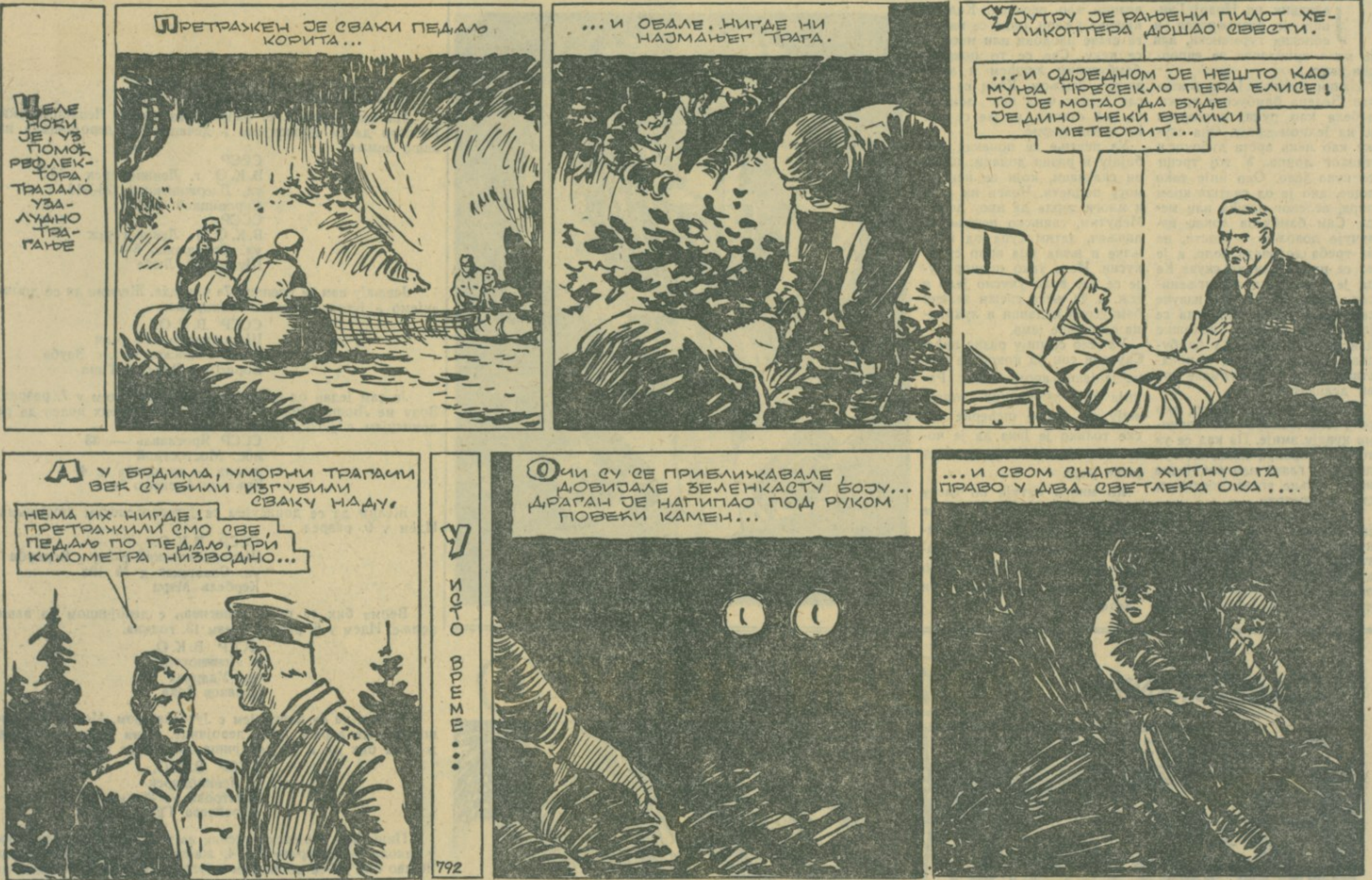
ВИДИШ ЛИ, МАМА, КАКО ТОПСИ ЖЕЛИ ДА МИ УЧИНИ ЗАДОВОЉСТВО!

ГЛУПОСТ! ОНА ЗНА ДА САМ ЗАБРАНИЛА ДА СЕ ЦВЕТЕ ДИРА! УЧИНИЛА ЈЕ ТО ИЗ НЕПОСЛУШНОСТИ!

БРИО РАДО, МИС ЕВО!

792

ДОЖИВЉАЈИ У БРДИМА ЦРТА И ПИШЕ Ђ.ЛОБАЧЕВ

Др СРАЏЕТИН БИЛИЈАП

Недавно се завршио зонски шаховски турнир за првенство света у Врњачкој Бањи. Један од учесника на овом шаховском турниру доводио је у забуну многе посетиоце који су били с њим у друштву или му тражили аутограм. Одлично је владао руским језиком и сви су сматрали да је овај велемајстор родом из Москве. У ствари, то је био шампион Турске, доктор техничких наука Сраџетин Билијап.

— Моја мајка је Русиња, а отац Турчин. У нашој кући говорило се руски и ја сам га научио од малена, и још пре него што сам научио да играм шах, каже др Билијап.

Др Билијап рођен је 11. децембра 1923. године у Истамбулу, где је научио да игра шах кад је имао 16. година. Његов први учитељ знао је само како се покрећу фигуре, па је то знање пренео на ученика. Доцније је младих дознао да у шаху постоје и друга правила, као: рокада, ан пасан, двојни шах, па је морао да потражи једног бољег учитеља. То је било време када у Турској није било организованог шаховског живота, па су се младићи сами забављали приређујући пријатељске турнире без формулара и часовника. Прави турнири почели су да се одржавају у Истамбулу, Анкари и Измиру тек 1945. године.

Билијап је први пут учествовао на већем шаховском такмичењу 1946. године у Измиру, где је била велика изложба поводом које је и одржан шаховски турнир. Поред месних играча учествовали су шахисти из Анкаре и Истамбула — њих 12 укупно који су у оно време били најјачи у Турској. Професор Селим Палван заузео је прво место,

док су 2—3 поделили Билијап и Бојсан. Исте године дошао је из Анкаре у Истамбул и уписао се на Технички факултет. Поред студија састајао се са групом интелектуалаца и играо шах, али такмичења није било. Од 1945. године на дуже време одвојено се од вољене игре: породица и завршне године студија нису му дозвољавали да целокупно слободно време посвећује игри која није обављала било какву перспективу. Студије је завршио 1951. године и са звањем инжењера-конструктора остао је на факултету као асистент на катедри чији је предмет био: отпорност материјала. Шест година је провео у раду на докторској тези коју је успешно одбранио 1958. године. Са титулом доктора техничких наука вратио се у Анкару и запослио у Министарству енергетике.

За све то време у шаховском животу Турске као да није било промена. Шаховски часопис „Турски шах“ излазио је од 1944—1948. године захваљујући иницијативи и залагању пок. др Емина Еркула, Догана Гинсави и Али Ризе Алпара. Шаховска федерација Турске основана је 1954. године и постала члан ФИДЕ. Све је то говорило да шах узима корена и у овој земљи, па се њена екипа нашла на Шаховској олимпијади у Варни 1962. године.

— Био сам далеко од Анкаре на великом градилишту где сам руководио изградњом великог моста, прича др Билијап, кад сам сазнао да је екипа стигла у Варну. Жао ми је било што нисам знао за тај велики скуп шахиста, али послови су ме сасвим одвојили од црно-белих поља. Кроз две године у Турској

су вршене припреме за састав екипе која је требало да путује у Тел-Авив на Шаховску

олимпијаду. Ево шта о томе прича др Билијап: — Срце ми је снажно заи-

грало када сам чуо за позив да учествујем на полуфиналном турниру у Истамбулу који је био прва степенница у квалификацијама за Олимпијску екипу. На старту нас је било 17. Заиграо сам слабо и после петог кола са пола поена био сам последњи. Ипак, у крајњем пласману после много труда заузео сам 2—4 место и стекао право да се такмичим са најбољим шахистима Турске за првих шест места која су визирала пасош за Олимпијаду. Онда је дошао позив за учествовање на мањем турниру у бугарском граду Балчику. Ако се изузме учешће на Олимпијади и Шаховском фестивалу 1956. године у Врњачкој Бањи, то је било први пут да неко из Турске учествује на шаховском турниру. Заузео сам девето место између 12 учесника и — задовољан се вратио кући. Затим сам на изборном турниру заузео 4 или 5 место и са екипом нашао се у Тел-Авиву!

Др Билијап је само рекао да је добро играо на Олимпијади, статистички то изгледа овако: играо је 15 партија на 4 табле од којих је 9 добио, 2 ремизирао и 4 изгубио што у процентима износи 67%. Између 50 држава екипа Турске заузела је 39 место са победама над екипама Француске, Индије, Порто Рика, Мексика и Ирске.

Крајем 1965. године Турска шаховска федерација решила је да учествује на шаховским турнирима за појединачно првенство света у шаху и да одржава сваке године првенство државе у шаху. У марту 1966. године одигран је први такав турнир на коме је др Билијап освојио прво место и стекао право да се бори у Врњачкој Бањи. Пре тога био

је у Хавани на Шаховској олимпијади са које је понео много утисака. Он је одушевљени шахиста, прави шаховски аматер који је шаху жртвоваво свој годишњи одмор, слободно време и новац. У Хавани је провео са екипом 45 дана од којих му 30 није било плаћено од стране уставне где ради. Трошкови пута од Истамбула до Прага и натраг коштају га 550 долара — то и плата жртвовано је шаху. Тако је било и за време његовог боравка у Врњачкој Бањи где је провео заједно са путем више од месец дана, а имао је плаћени годишњи одмор у трајању од 15 дана.

Шах за овог тихог човека, одмерених покрета, упорног док седи и читавих пет сати без померања за шаховском таблом и пријатног у друштву, значи много, значи трајну припадност великој шаховској породици света. Прича да је успоставио контакт са многим шахистима света да је постао дописник из Турске за часопис „Шах у СССР“, да су југословенски велемајстори познати у Турској, да наше шаховске књиге нису тамо реткост. У његовој породици расту два сина, стари 7 и 16 година, обојица воле шах и често посећују очеву библиотеку. Млађи показује изразити талент и кад стаса можда ће се о шаху у Турској чути још више.

Шаховски ентузијаста не мирују, постигнути резултати обећавају да ће бити више клубова и организованих шахиста. На реду је првенство Анкаре, затим Турске и учешће на јесен у Тунису на екипном првенству држава Средоземља у шаху. Др Билијап је на крају испричао да се од државе очекује скора материјална помоћ, а можда и стварање Шаховске федерације у саставу Министарства спортских делатности.

ЈЕЛОВНИК НА НОВОЈ ГВИНЕЈИ

Јеловник на Новој Гвинеји је разноврстан и понекад гурмански, али је мало привлачан за европски укус.

Начин кувања је примитиван. Зелена бамбусова трска, дебела као рука, затворена је на једном крају. Она служи као нека врста дубоког и танког лонца. У тој трсци се кува јело. Оно није тако лоше, ако је од слатког кром пира, зеленог лишћа или меса. Сам бамбусов лонац излучује довољно течности, па не треба додавати воде, а је ло се ипак одлично скува. Када је бамбус споља угњенисан, дигне се с ватре, извуче се јело и одмах може да се једе. Јаја ђубасте кокошке или казуара постају у бамбусовој трсци пенаста и представљају за неке гурмане први деликатес.

Сасвим је друга ствар, ако се у тим бамбусовим лонцима кувају змије. Па кад се уз то још сервира каша од гун дељевих глава или сок једне врсте биљке агаве, човеку се стомак преврне.

Од бамбусове трске боља је земљана пећ. Кување је комплакованије, али је јело укусније. Ископа се једна округла јама, дубока око пола метра. У њој се запали ва тра, у коју се стави камење

велико као песница. Кад се камење ужари, онда се на њега ставе плодови или месо да се пеку. Све се то покрије бамбусовим лишћем и лако затрпа земљом. Када се после једног часа ова земљана пећ отвори, из ње се осећа диван мирис.

Уз печење се понекад добијају и разни додаци: печени скакавци, који се некако могу поднети. Човек их једе и многи тврде да ниоу лоши. Међутим, свињско печење и дивљач, затим супа од корњаче и њена јаја врло су укусни. Исто тако препоручује се као врло укусно јело и жеж, а уз њега свежи зелени бамбусови изданци и луковиче од биљке јама.

Уз јело се пију разна пића. Скувани сок од кокосове палме је јако ароматичан. Ракија коју урођеници справљају од дивље шећерне трске толико је јака да је човек тешко пије. Кафа има пријатан укус.

Ко много путује по свету мора на много шта да се навикне. Често глад и закони гостопримства приморавају људе да једу и пију оно чега се никад код куће не би дотакли.

Твиста читалаца

Драга редакцијо,
Ми смо ученице 8. разреда из града Лењиногорска. Желимо да се дописујемо с дечацима и девојчицама из ваше земље.

СССР
В. К. О. г. Лењиногорск
ул. Дзержинског, 25—18
Суравицкој Тане
СССР
В. К. О. г. Лењиногорск
ул. Свердлов, 5—1
Шумковой Любе

Јављају вам се ученици 7а разреда. Желимо да се дописујемо с југословенским пионирима.

СССР В. К. О.
Шемонахинский р-он
Верх-Убинское и/О, с. Зауба
Борисов Вера и Тома

Ја сам један од совјетских пионира, идем у 7. разред. Зову ме Љоша. Имам 14 година и веома бих волео да се дописујем с југословенским друговима.

СССР Ярослављ
ул. Мостострој
школа — интернат и. 4
Крљову Алексеју 7а

Желим да се дописујем са југословенским друговима. Идем у 9. разред.

СССР В. К. О.
Шемонахинский р-он, с. Верхуба
ул. Советская д № 19а
Кербель Мэри

Веома бих се радо дописивао с девојчицом из ваше земље. Идем у 6. разред, имам 13 година.

СССР В. К. О.
г. Лењиногорск
ул. Ударная 23
Поляков Вова

Желим да се дописујем с Југославијом. Молим вас пошаљите ми адресу једне девојчице. Мени је десет година, желела бих да и та девојчица има десет година.

СССР В. К. О.
г. Лењиногорск
Дмитрова — 2в, кв. 47
Кирейчева Галя

Пише вам совјетски ученик из града Ярославља. Идем у школу — интернат бр. 4, зовем се Кљушин Владимир. Желео бих да се дописујем с југословенским друговима па вас молим да моју адресу штампате у вашем листу. Можда ће ми се неко јавити. И мој друг Николајева Владимир жели да стекне пријатеље у Југославији.

СССР г. Ярослављ 33
Школа — интернат — 4 8а
Кљушину Владимиру
Адреса друга:
СССР Вологодская обл.
г. Харовск,
ул. Архангельская, дом 35
Николаеву Владимиру

Ученик сам 6. разреда и желим да се дописујем с Југославијом. Било би ми драго да то буде девојчица од 13 година и симпатична уз то. Ја волим забавну музику, чак и певам па бих био радостан да ми се јави девојчица која такође пева.

СССР Каз. ССР
В. К. О. г. Лењиногорск
ул. Дмитрова 25 кв. 47
Кирейчев Борис

Веома бих желела да се дописујем с неким из ваше земље. Допада ми се ваш народ много и бићу радосна ако стекнем друга или другарицу из ваше земље. Ускоро ћу напунити 18 година. Радим и учим, а такође се бавим спортом, волим музику — озбиљну и лаку. Више од свега одушевљавам се поезијом. Град у коме живим је веома леп. У њему живе добри и честити људи. Често гледам југословенске филмове, нарочито ми се допадају југословенски глумци, а од певача највише Радмила Каракаљић.

СССР В. К. О.
г. Лењиногорск
ул. Ударная № 20
Дабригова Люда

Молим вас да моју адресу дате девојчици или дечаку из ваше земље. Идем у 5. разред, имам 12 година.

СССР В. К. О.
г. Лењиногорск
ул. Ударная № 19
Кривых Люби

Здраво драга редакцијо,
Желим да се дописујем с неким из ваше земље, ко има 14 година и зна руски. Ја ћу ускоро напунити 14 година, зовем се Карапова Вања, идем у 7. разред, у граду Харкову. Молим вас дајте моју адресу дечаку или девојчици из Београда.

СССР Харков — 13
Технологически вјезд № 6, кв 2
Короновой Валентине

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Имам 16 година.

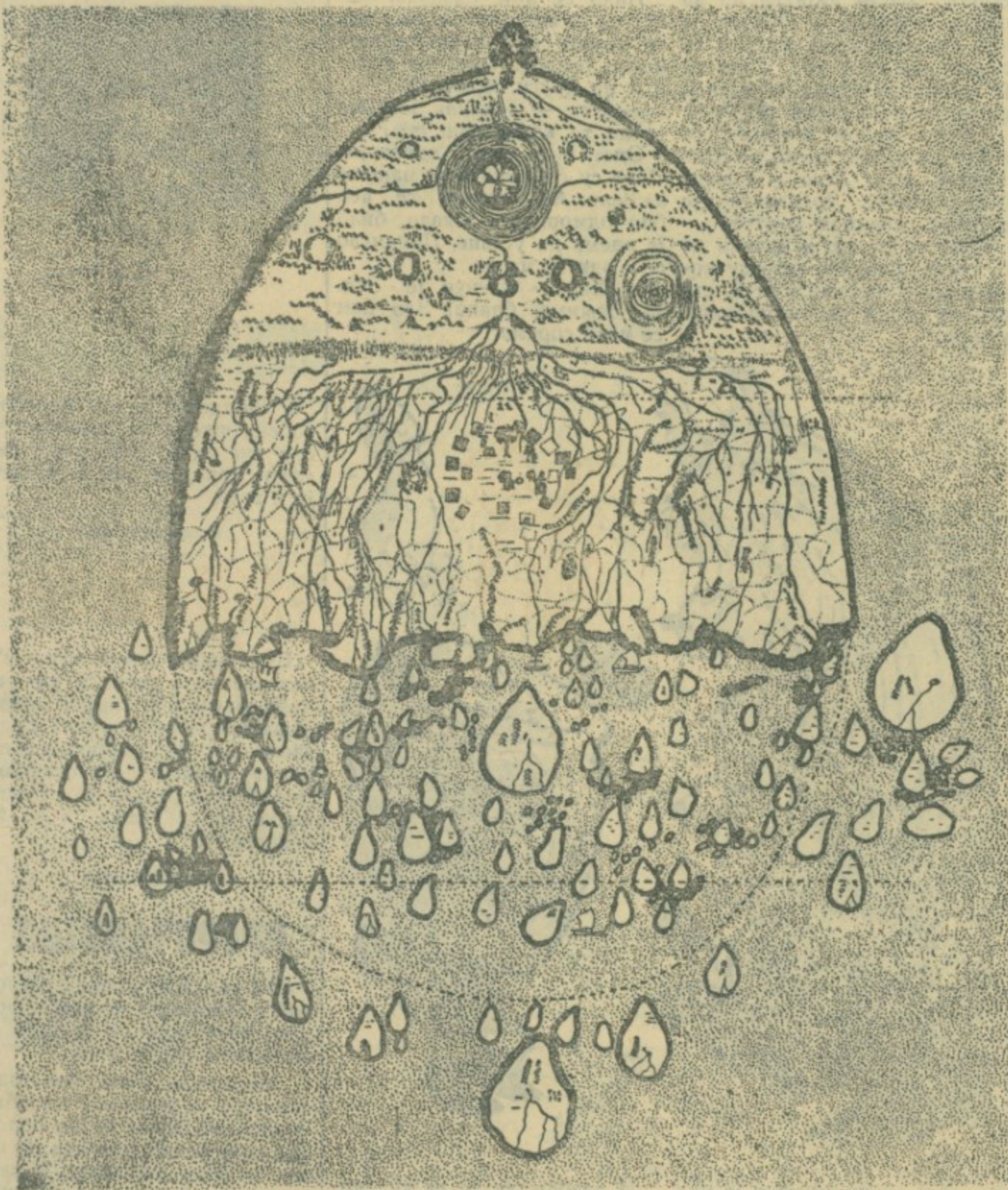
Златка Мајор
Ул. Матосева бр. 53
Сремска Митровица

Ја с времена на време пратим ваш лист, јер га не могу стално куповати због тога што ми недостаје цепарац. Све странице са уживањем читам. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из других градова и села, па вас зато молим да објавите моју адресу.

Зејна Далиповски
ул. Сутјеска 169
Београд 26

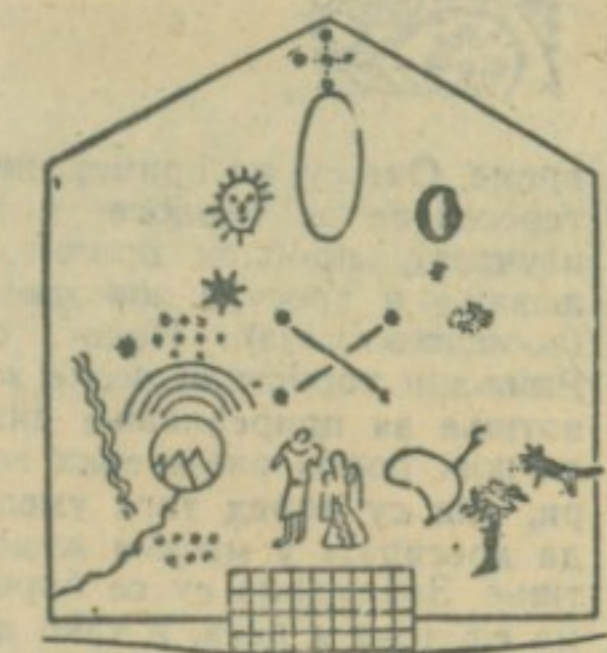
WALT DISNEY РОБИН КРУСО

ГЕОГРАФСКА КАРТА БУРМЕ ИЗ XIV ВЕКА.

КАКО СУ ЗАМИШЉАЛИ СВЕТ

СТАРЕ ИНКЕ ЗАМИШЉАЛИ СУ ДА СВЕТ ИЗГЛЕДА ОВАКО.

НЕБЕСКО ДРВО. ЦРТЕЖ ИЗ XI ВЕКА.

ПРВА ГЕОГРАФСКА КАРТА СВЕТА НА ГЛИНЕНОЈ ПЛОЧИ ИЗ ВАВИЛОНА.

Занимљиво је како су старе цивилизације и народи замишљали свет и географска пространства која су нам данас добро позната.

У Вавилону су откривене глинене плоче које потичу из 3.800 година пре наше ере на којима су преци данашњих картографа први пут покушали да одреде границе света.

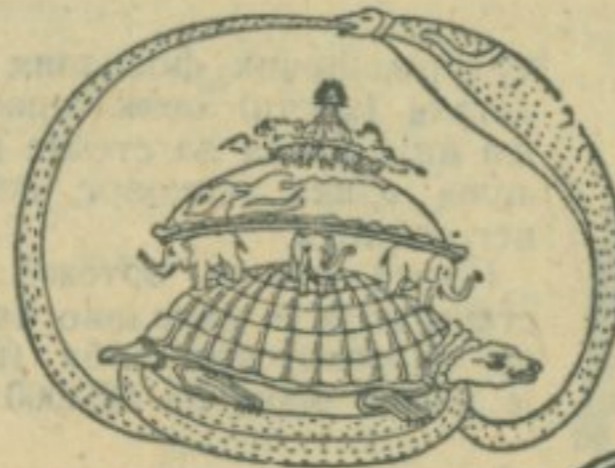
Ове глинене плоче чувају се данас у Британском музеју. На једној од њих свет је представљен као звезда са седам кракова на којој два концентрична круга представљају реку и океан. Вавилон је у средишту и кроз њега протиче Еуфрат који се спушта са високих брда. Мали кружићи означавају суседне земље као што су Јерменија и Сирија. Кракови звезде означавају недовољно познате земље и континенте или оне за које су Вавилонци предосећали да постоје. Тако, на пример, острво III је земља у којој птица никада неће завршити лет, што значи да се никада неће спустити. То су вероватно далеки океани. Острво IV је „блештавије“ од зоре и сунчевог уранка“. Ово тумачење наводи на претпоставку да су Вавилонци знали за поларну ноћ. Острво IV представља земље неприступачне човеку.

На старим папирусима и гравирама Египћана види се да су они замишљали свет у облику правоугаоника који су окружавали небеска река Нил и океан.

Индуци су замишљали свет у облику круга чије средиште представља вих Меру, седиште богова. Они верују у постојање четири настањена континента и били су тако далековиди да су претпостављали да постоје и други светови осим нашег.

Најдаље су отишли стари Грци. У почетку су они веровали да је Земља округла и пљосната плоча. Таквог су мишљења били Хезиод, Хераклит и Демокрит. Прва потпунија карта света потиче од Грка Анаксимандера из Милета који је сматрао да је Зем-

ља округла и дебео диск који лебди у васионском просторству. Он је у VI веку пре на-

ОВАКО ЈЕ ИЗГЛЕДАО СВЕТ ПО МИШЉЕЊУ ЈОРУБА. ИЗГЛЕД СВЕТА ПО МИШЉЕЊУ ИНДУСА.

»Школовани« ОВНОВИ

Енглески фармер Рејмонд Едвардс гаји овнове за извоз. Прочитавши у неком часопису да животиње извезене у иностранство не разумеју наређења нових господара, фармер је одлучио да своје овнове учи страним језицима.

Пошто Едвардс претежно тргује са Шпанијом, набавио је уџбеник и речник енглеско-шпанског језика и сад учи своје рогате питомце да слушају наређења на шпанском језику. По његовом тврђењу први резултати су охрабрујући.

»ЧАРАПА-КАЛУП«

Од пластичног материјала полиуретана, помешаним са финим прашком од самлевених отпадака коже, париски инжењер Малан израђује јез тину обућу подешену према нози купца. „Чарапа-калуп“ од савитљивог синтетичког материјала служи за моделирање ципеле хладним путем. Израда је брза.

ше ере направио географску карту света која је обухватала земље око Средоземног мора.

Највећи антички путник био је Херодот. Он је обишао цео тадашњи свет. Посетио је Вавилон и Египат, узводно је пловио Нилом до првог његовог водопада, обишао је северну Африку, стигао до обала Црног мора. Прикупно је вредна сведочанства о Украјини и упознао антички свет са постојањем диновских река Дунава, Дона, Дњепра и Волге. Он је описао и саопштио подвиг највећих морепловаца старог века Феничана који су два века раније под вођством фараона Неха II у току три године опловили Африку и прешли 20.000 километара. Један век пре Херодота Картагињанин Ханон је стигао до Гвинејског залива. Питеас је 325 година пре наше ере пловио Атлантиком северно од Енглеске.

Под Александром Великим вршена су прва топографска запажања и сазнало се за постојање Туркестана, Индије и Кине.

Захваљујући новим открићима у Александрији је основан први центар за географска проучавања на чијем се челу један век касније нашао Ератостен, оснивач модерне географије. Он је први имао смелости да осуди веровање из доба Платона и Аристотела да Средоземље и Европа представљају средиште васионе и да занесе хипотезу о постојању умерених поднебља и настањених континента.

Ератостен је први одбацио теорију о пљоснатој Земљи и изнео мишљење да је Земља лоптастог облика. То је наслуђивао још стари Платон, а и Херодот је имао слично гледиште, само што је Платон сматрао да је Земља средиште васионе. Ератостен је први приближно тачно израчунао обим Земљине кугле. По његовом рачуну он износи 250.000 стадијума или 40.000 километара. Хипарху, који је живео у другом веку пре наше ере, пошло је за руком да фиксира географске тачке помоћу упоредника и меридијана.

Стари Грци су веровали да је средиште света врх Олим-

па, стари Индуци планине Меру, а Израелци су мислили да је то Јерусалим. Са појавом хришћанства почело се веровати у постојање раја за који се сматрало да се налази негде на истоку. У средњем веку неки су мислили да је рај на северу, неки да се налази јужно од Етиопије а многи у „подручју где се Сунце рађа“.

У XV веку било је доста раширено мишљење да је Земља лоптастог облика. Међутим, с обзиром да појаве магнетизма и Земљине гравитације још нису биле довољно познате, тешко је могло да се објасни људима како је могуће да на јужној хемисфери људи живе главом окренуто на доле.

Географске карте сличне онима из старог Вавилонa и Египта откривене су и у XX веку. Међутим, то није било дело археолога, већ истраживача. Ове карте су у доба атомске физике и сателита нацртале Дајаци са Борнеа. Сличних примитивних племена има још у средишту Африке, Амазонији и на Новој Гвинеји. Међу Мбуима из Камеруна још увек је жив мит о недостижној висини неба. Њихови преци су по предању на највишем врху света градили мердевине којима су желели да дотакну небо. Међутим, наишли су термити који су нагризли темеље мердевина које су се срушиле и људи су изгинули. Скоро сви евроазијски народи веровали су да неки огромни стуб подупире небо. Нека племена са Урала сматрају да је то циновско златно дрво. Грци и Индуци веровали су у планине настањене боговима. За североафричке народе то је био Атлас.

Стари Инке замишљали су свет са Сунцем, Месецем, океаном, звездама, људима, биљкама и животињама у једној циновској кући. Индуци су представљали свет затворен у колу змије, која се ујела за сопствени реп. У змијском прстену налази се корњача на чијим леђима три сло на окренута у три различита смера држе свет на својим плећима.

Афричко племе Јоруба замишља свет као циновску централну планину чији врх подупире небо. Она је окружена са још четири планинска масива који су нижи а који вероватно представљају четири континента. На једној гравирани из XI века представљено је небеско дрво на коме су начињени Месец, Сунце и звезде. Најзад, на једној бурманској географској карти из XIV века види се свето дрво Хималаја у чијем се подножју гранају реке и земље света. Испод њега се родио Буда.

СТАРИЦА И ТИГАР

Старица Мерседес из шпанског града Хихона мирно се одмарала у својој постели кад да је у њену собу ушла нека животиња и легла на ћилимаче. Старица је спустила руку низ ивицу постеле и погладила животињу по леђима.

— Какав леп пас, — промрмљала је тонући у сан. Пробудивши се угледала је у соби неколико људи а међу њима — тигра. Животиња је, како су јој објаснили, побегла из једног циркуса.

Сењора Мерседес Сан Фелис дуго није могла да се поврати. Мада јој тигар није ништа учинио, старица је изјавила да ће олдас увек, кад види великог пса, ставити на очаре.

ПРСТЕНАСТИ МАКАРОНИ

Макарони који имају облик прстена стекли су велику популарност у Сједињеним Америчким Државама. Љубите-

љи италијанске кухиње тврде да је прстенасти макарони много лакше „уловити“ виљушком но обичне.

ВОЗАЧКА МАШТА

Агент једног аустралијског осигуравајућег друштва, пишући недавно у једном листу о својим искуствима, твр-

ди да од свих његових клијената најбујнију машту имају возачи аутомобила. Он је то закључио из њихових прича о узроцима саобраћајних несрећа. Машту возача при томе подгрева жеља да добију новчану одштету од осигуравајућег завода. Ево примера: „Да бих избегао катастрофу сударио сам се са аутомобилом који ми је долазио у сусрет“.

„Тачно је, оборно сам пешака. Али, он је сам изјавио да је крив. Чули сте и сами кад је рекао да га је и пре мене једном оборно један возач“.

„Дао сам сигнал али се сирена није чула јер су ми је још пре три месеца украли“.

„Враћао сам се кући и сударио сам се с дрветом које је расло тамо где му није место“.

„Мислио сам да је бочно окно отворено и грешку сам открио тек када сам га равнио главом“.

РЕКОРДЕР У ПЛЕТЕЊУ

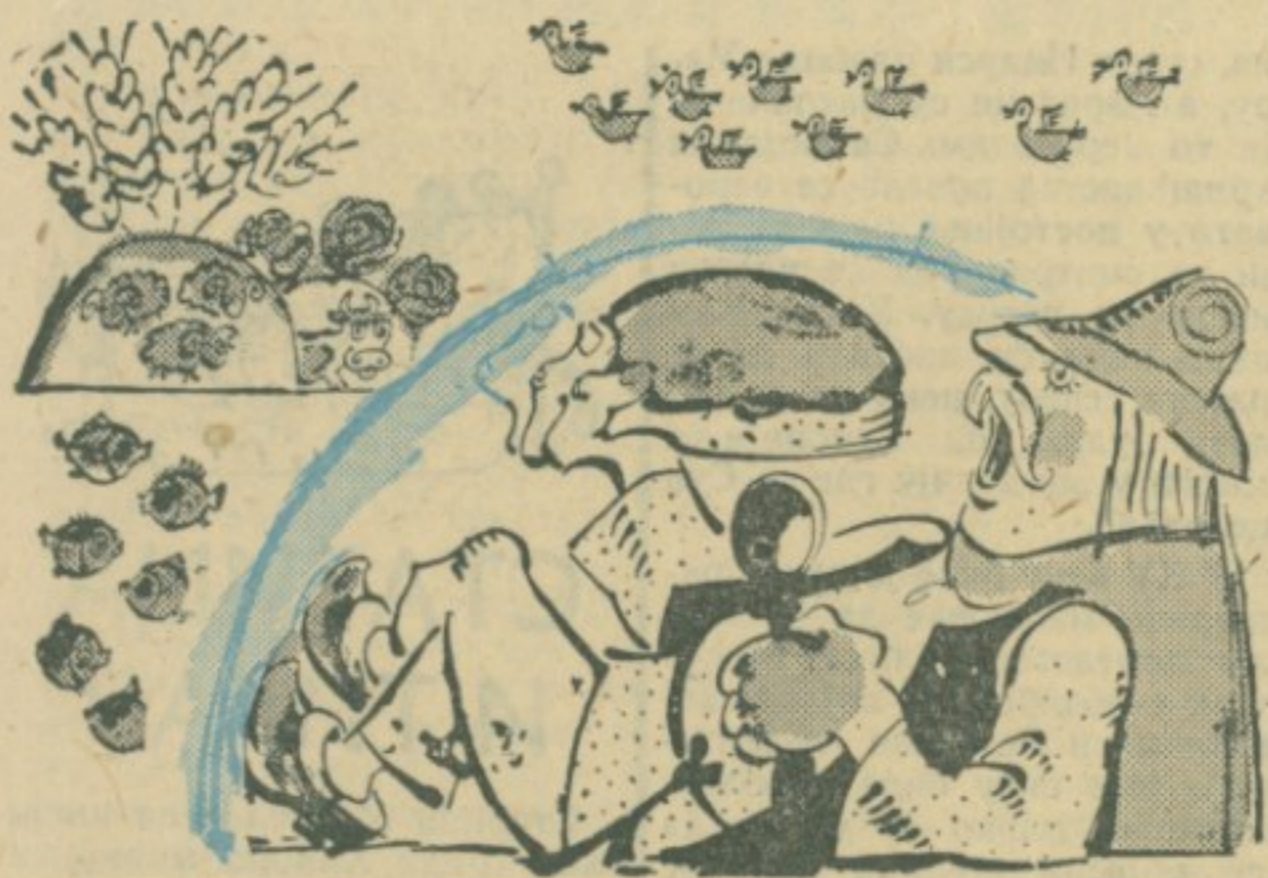
Двадесет двогодишњи Енглез Вилијам Арматид победио је на недавном такмичењу плетача. Он је плео непрестано 50 часова и за то је време ис-

плео креветски покривач. Поред њега су његове другарице које се брину за храну Вилијаме.

ЕЛЕКТРИЦИТЕТ ИЗ АЛКОХОЛА

Аустралијски научници успели су да конструишу једну батерију у којој се из јефтине метилалкохола, који се добија својом дестилацијом дрвета, директно ствара елек-

трична енергија. Батерија се састоји од 60 хелија, није већа од књиге и може да непрекидно 12 месеци даје струју јачине од сто вати.

ЛЕТОНСКЕ НАРОДНЕ ПРИЧЕ

ЧУДО ПРИЧА

А х, каква су то била вре мена! Каква је онда купус растао — из јед ног корена седам главица.

Сваки би као од шале три цела хлеба појео! А какви су то хлебови били! Сваки умешен од по три мерице ражи!

ТРПЕЗА У ШУМИ

Ж ивео у једном селу старац. Породице није имао и никог није било да га нахрани.

И баш тада му се обратио богати сусед: — Направи ми нове нахве и даћу ти хлеба.

терет тежак. Потоци зноја сливали су се низ старчево лице.

Срећом, пут га је водио кроз густу храстову шуму. Као створену за одмор.

Сео старац на траву, отро зној и помислио:

„Зашто да журим? Сусед, сигурно, сад спава после доброг ручка. Зар није паметније да се и ја одморим у хладовини и мало одремам?”

И старац се извалио на траву. А покрио се нахвима, да му их неко не украде.

Поред уснулог старца про трчао Зец. Видео је нахве, застао и зачудио се:

— Тако леп сто стоји а на њему ничег нема!

Ускоро се појави и Лисица. Чучнула је крај Зеча и такође се зачудила:

— Каква прекрасна трпеза а на њој ничег нема!

Није прошло много наишао је и Вук:

— Такав простран сто а празан!

Догегао се и Медвед. Чучнуо је крај Вука па се и он зачудио:

— Такав јак сто а на њему ничега?

Тако су селили крај нахви и чули се. Назад Зец рече:

— Зар да овако седимо крај празног стола? Хајде да припремимо нешто за јело па да ручамо.

— Знам једно дивно дрво у шуми — рече Медвед. — У његовој дупљи има меда као у кошници. Довући ћу то дрво.

— А ја знам да у једном то ру има дебело ован — брзо је додао Вук. — Ето, ја ћу њега довући.

— А ја познајем једног гусана из суседног дворишта — објављува се Лисица. — Њега ћу донети.

— А ја знам да у суседном врту расте дивна главица купуса — повикао је Зец. — Приложићу је за заједничку гозбу.

И пожурили су да донесу оно што су обећали. Сенка

старог хрста није се ни за палац помакла, а Медвед је већ довукао дрво у чијој се дупљи налазио мед.

Тако га је треснуо о земљу поред нахви да се цела шума затресла.

Одмах потом дотрчао је и Вук са овном преко рамена. Стигла је и Лија с гуском испод мишке. Доскакутао је и Зец с главицом купуса.

Сели су за сто и почели да се госте. Али, тек што су први залагај ставили у уста, старац се испод нахви промешкољно.

Нико се није одазвао. Опет су се прихватили јела али се старцу под нахвима није више лежало. Опет се окренуо на другу страну.

— Хеј, — викнула је Лија — ко то клати наш сто?

Опет није било одговора. Опет су се животиње машиле за јело. Али, старац се већ био одморио, наспавао, било је време да устане. Придигао се и одигао нахве.

— Хеј, — писнуо је Зец. — Бежимо, браћо! Зло нам се неко спрема.

— Хеј, — промумлао је медвед. — Ко то клати наш сто?

Нико се није одазвао. Поново су се прихватили је ла. Али, тада се старац под нахвима окренуо на други бок.

— Хеј, — заурлао је Вук — ко то клати наш сто?

И разбежали су се куд којим.

А старцу је остало и месо и мед и гушчетина и купус.

Да, још му је и сусед хлеб за нахве дао.

Сад му је кућа пуна разних ћаконија!

ШКОЛА ЗА НЕЖЕЊЕ

У Лондону је недавно отворена школа за нежење. Ту они уче да кувају, перу, пегају, крпе, па чак и да шигу и везу.

ЖЕНЕ-ЖИРАФЕ

Бурманске „жене-жирефе“, назване тако што су им редови бакарних карика издужњавали вратове, добиле су дозволу да тај традиционални накит замене пластичним. Досадашње бакарне „огрлице“ биле су тешке 15 до 20 килограма.

ПРОРОЧАНСТВО

Пре тридесет година астролог је прорекло једном новорођенчету које се родило у индијском граду Агри:

„Малишана чека блистава каријера у државној служби. Заузимаће веома висок положај који ће га издизати од оних који га окружују. И сви људи, чак и најбогатији, чак и они који се возе аутомобилима, безусловно ће се покоравати сваком покрету његове руке.“

И стварно. Дечак је одрастао и постао — саобраћајца. Пророчанство се испунило.

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

АРХЕОЛОГИЈА И БИОЛОГИЈА

Д анас се све чешће чује да границе између појединих наука постају све мање или чак и нестају. Али и поред тога многимима је нејасно какве везе могу да постоје, на пример, између биологије (науке о животу) и археологије (науке о старинама људских заједница).

где је њихова постојбина. Сто година пре наше ере Римљани су добро познавали како се гаје остриге и необично си их ценили. Из различитих слика и рељефа јасно се види да су Римљани разликовали више врста риба и радили су на њиховом узгајању и ширењу.

биологију, нарочито, за науке њене гране као што су еволуција живих бића, систематика (класификација) организама и друго. Нема сумње да је лов, једно од најстаријих занимања човека, утицао с једне стране на развој људске врсте (промена врсте хране, изопштравање чула и интелигенције у вези са начином лова, итд), а с друге стране довело је и до припитомљавање животиња (ухваћена младунчад су, на пример, извесно време чувана).

у пронађених фосилних остатака (кости) ових животиња није могла да стекне потпуна слика њиховог спољнег изгледа.

Према једном цртежу на стени који је направио човек из палеолитског доба (који је живео више од 500.000 го-

подаци су помогли да се при ближино одреди и време када су неке животиње живеле и када су изумрле.

Још већи број археолошких података доцнијих култура, нарочито из античког доба, пружа биолозима читав низ занимљивих и важних чиње-

време. Оне су, на пример, интересантне за биологе који изучавају проблем припитомљавања и дресуре животиња (зоопсихологија). Иако су Римљани користили равне животиње за приређивање дивљачких борби разјарених авери, они су поред тога умели да дресирају у масама животиње. Забављали су се борбама слонова и паса, и тако даље.

Не треба заборавити ни старије археолошке историјске податке из којих видимо, да су слонови употребљавани и у ратовима (краљ Пир из Епира против Римљана, Индуси у борби против Александра Македонског, Ханибал у борби против Римљана). Многи подаци говоре да су стари народи, нарочито из Азије, умели да управљају худима читавих „чета“ слонова. Заправо познавали су нарави и одређене психоолошке црте ових животиња.

Други подаци говоре да је припитомљавање лавова било давно познато извесним на родима, а на двору Александара Македонског стално је боварило више припитомљених лавова.

дина) одмах се може приметити да су древни људи понављали животиње од којих многе данас не постоје (мамут, пењински медвед, итд). Према томе ови археолошки

ница. Довољно је погледати различите рељефе у камену и друге уметничке творевине Римљана на којима су приказивале разне сцене и односи човека и животиња у то

Посетиоци зоолошких вртова и љубитељи књига о дивљим животињама обично знају о гепардима само то: да су најбрже животиње на свету, да индијски принчеви иду с њима у лов на антилопе и да гепарди, и поред овог „маџег“ порекла имају, слично псима, нокте који се не могу увући.

У књизи америчких истраживача Африке Рузвелта и Хелера „Живот афричких животиња“ о гепарду пише као најбржој животињи која може да достигне брзину од 70 миља (112 километара) на час али само на растојању не већем од 800 метара јер при дужем трчању изгуби дах.

Брзина и „мирољубива нарав“ гепарда одавно су привукли човеку пажњу. Данас је немогуће утврдити када је и ко дошао на мисао да те дивље мачке дресира и употреби за лов. Претпоставља се да су Египћани користили гепарде и лавове за лов још у времену XVIII династије. Римљани су држали гепарде у својим зоолошким вртovima, али никад нису ни покушали да пред њих бацају хришћане. Јер, гепард је мирољубива животиња и не напада човека.

Ипак, било би наивно веровати да ова велика пегава мачка никад не испољава агресивност. Рањени или тек уловљени гепард риче и баца се на човека а његови зуби, чак и кад се игра са својим дресером, могу да буду опасни из простог разлога што су оштри и снажни.

Гепард лако и брзо признаје човека за свог господара, чак и кад је уловљен као одрастао. Неки путник који је боравио у Индији у 1. веку наше ере, писао је да је био веома изненађен када је видео како се по дворцу његовог домаћина лавови, леопарди и гепарди шетају сасвим слободно. На питање како су их дресирали, домаћин је одговорио да животиње не треба тући јер их то чини дивљим и раздражљивим, али да с њима не треба поступати ни сувише благо јер постају надмене и подмукле; с њима се треба опходити са спокојним пријатељством, с мешавином љубави и строгости.

Професионални дресери у Индији више воле одрасле животиње од младих, јер гепарди припитомљени непосредно по додвоку на свет недовољно

ПРИРОДА И ЉУДИ

ГЕПАРА НАЈДОБРОДУШНИЈА МАЧКА

су „свирепи“ за успешан лов. За време обуке, која траје шест месеци, гепарде не држе у кавезима већ везане ланцем за зид. Да би се уловио одрасли ге-

пард треба добро познавати његов начин живота и навике. На том познавању су и засновани традиционални методи индијских ловаца. Ови тврде да гепарди једу само сваки

трећи дан; у међувремену два дана углавном спавају.

Ујутру трећег дана, пре но што крене у лов, гепард одлази до једног усамљеног дрвета о које оштри своје нокте. То је увек једно те исто дрво. И баш та гепардова „верност дрвету“ омогућава доморцима да му поставе заседу и улове га помоћу омеће начињене од исушених тетива антилопе.

Познати енглески истраживач Самуел Бекет овако описује класичан лов помоћу гепарда: „Сви учесници сем људи који држе гепарде у ствари су само посматрачи и њима се не дозвољава да се уплићу у лов. Сваки гепард налази се у посебној кавезу на којима која вуку два вола. Пред сам почетак лова господар пушта гепарда из кавеза и поставља га поред себе. На глави сваког гепарда налази се „калпак“ сличан оном какав се ставља и ловачким соколовима. Гепард чути мирно и чека да му господар скине калпак: то је знак за почетак лова. Кад угледају стадо антилопа ловци се труде да му се што више приближе. Калпак је скинут. Тренутак колебања и — скок. Угледавши свог смртног непријатеља антилопе се надалу у бекство. Али, после 300 метара гепард стиже своју жртву. Кад ловци приђу, антилопа већ лежи непомицно на земљи а снажне чељусти гонича држе је за грло. Гепард не покушава да прекоје плен; само га чврсто држи.“

Лов се завршава тиме што ловац ножем прекоје антилопу, напуни њеном крвљу чашу и подноси је гепарду који тек тада отвара чељусти.

Замените воловска кола ципом и опис лова од пре готово 75 година потпуно ће одговарати данашњем лову.

Једину тешкоћу у данашње време представља хватање самог гепарда. Јер, данас су они ретки чак и у оних крајевима где их је некад било много — у сушним и полусушним областима Африке и Азије. У једном индијском часопису недавно је била објављена фотографија на којој се могло видети поносни ловац-спортиста како стоји крај тела три гепарда које је уловио у сред њој Индији, и то у време када је крајњи час да се ове брзе и добродушне велике мачке ставе под заштиту.

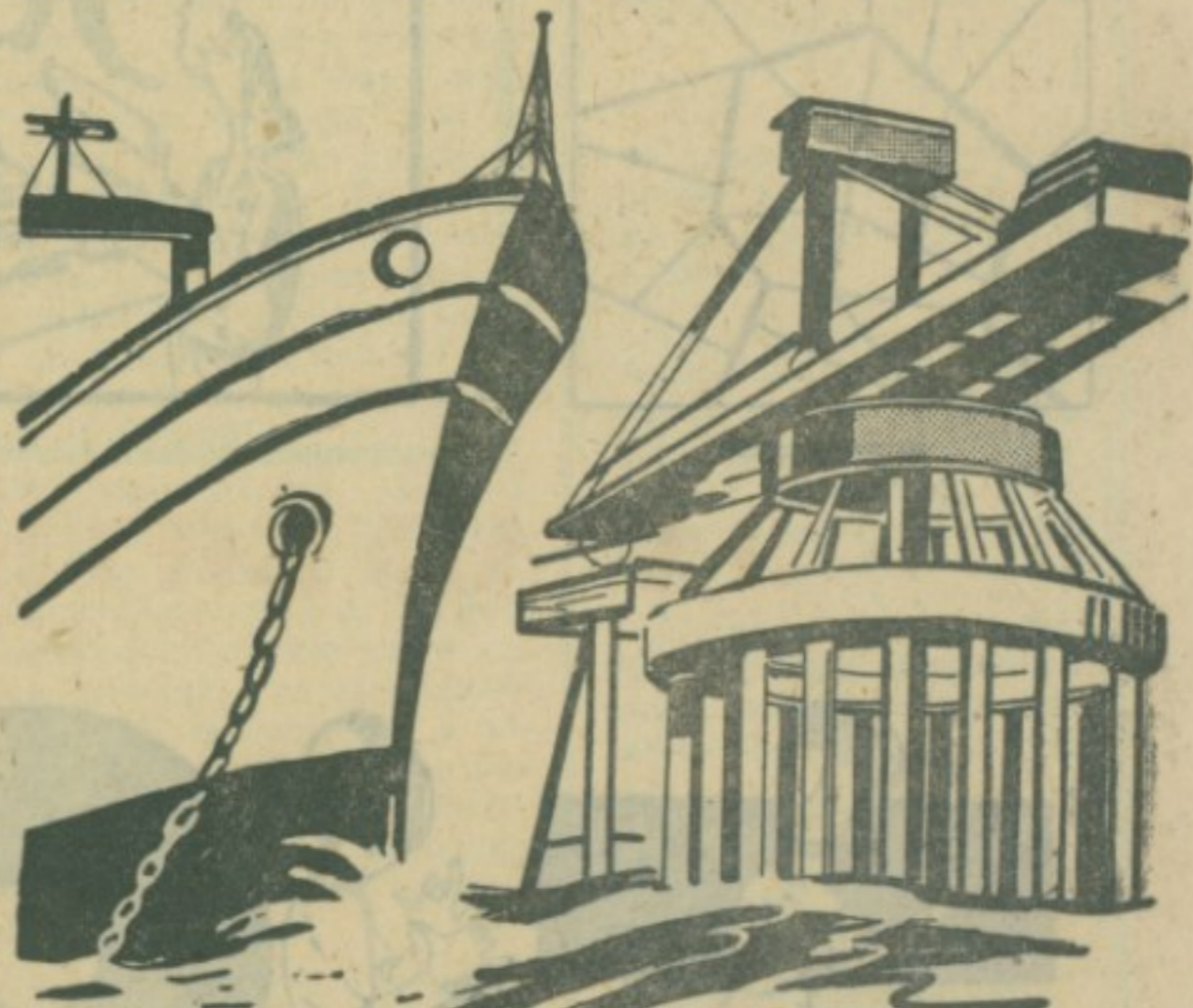

ИСПАШТАЊЕ

Моквае, краљица афричког племена Налоло, отпратила је на други свет девет својих мужева јер је сваки од њих покушао да је на овај или онај начин саргне с власти и узурпира њено место. Да би свом племену показала да то није учинила из свирепости и да су и њој таква разрачунавања тешка, осудила је саму себе на необичну казну: да уздуж и попреко сувим пропутује своју земљу у чамцу који су вукала два вола. А такво путовање далеко је од пријатног.

ЛУКА НЕПОТРЕБНА!

Нешто потпуно ново предложено је у једној луци Либије. После првих опита закључено је да би пројект могао имати успеха у будућности. Ради се о вештачким острвима за

ВЕШТАЧКО ОСТРВО.

додов нафте, која би омогућила танкерима да узму товар да не морају да пристају у луке. Нафта би се довозила са копла великим цевима, а убацивала би се са покретног моста у огромне танкере јер се често дешава да велики танкери не могу да уплове у мање луке због своје величине. Постављањем вештачких острва тај би се проблем успешно решио. Израда тих острва не би био проблем за пројектанте, да не постоји једно велико „али“, а то је да је израда оваквих острва веома, веома скупа.

СА СВИХ СТРАНА

45.000 рецепата за супе и чорбе како их справљају разни народи широм света налази се у „Музеју супе“ у Сингену у немачкој покрајини Виртембергу.

Највећа цигарета на свету чува се у музеју дувана у граду Бинду. Дугачка је 1,70 м, дебела 22 см, тешка 9 кг.

Најомиљенија домаћа животиња у Енглеској је мали папагај са кљунастим репом. Око 4.750.000 породица има ове папагаје, дакле у сваком трећем домаћинству. Као љубимци Енглезе на друго место долазе мачка и пас.

Мали ординатор за купатило конструисан је у Јапани. Није већи од кутије за цигаре. Он регулише температуру воде, заврше славине, активира мали резервоар за испирање каде, празни је и аутоматски опере.

Песак који служи за појачавање отпорности бетона вади се у Бедфорширу, у Великој Британији. Извозе га у разне земље, између осталих и у Египат, где се користи на градилишту Асуанске бране.

ГОСТИ С НЕБА...

На коктел који је недавно неки Кенет Арчер приредио у свом великом врту у Киченеру, у Америци, стигла су, буквално с неба, и три падобранца. Стив Матен, Алеа Мур и Алфред Коксал, спортоки падобранци, били су тог дана на свом уобичајеном тренингу. Кад су искочили из авиона захватио их је јак ветар који их је однео читав километар далеко од циља и „пустио“ их у врт Кенета Арчера. Домаћин је, кад се повратио од запрепаштења, позвао своје нежане „госте с неба“ да се придруже осталим званицама.

Кад човек треба да закупа ексер у зид узима чекић. Да би исекао папир или искројио тканину потребне су му маказе, а да би риљао земљу или ископао руну у њој мора потражити ашов. Колико различитих послова толико алатки.

Знаете ли да и многе животиње имају своје алатке које им је природа даровала и које оне увек „носе“ са собом? Чељусти корњаче подсећају на маказе, додуше не обликом већ тиме што брзо и лако „секу“ праву и лишће. Кртица као да је послужила као узор за савремене машине за копање земље: својим предњим ногама она зачас прокопа подземни ходник. Дабар има као нож оштре секутице које мирне душе можемо упоредити са длетом: он може њима да „прегриве“ чак и дрво. Детлићев кљуц је чекић и сврдло истовремено: ни најтврђе дрво не може да одоли његовим ударцима. При врху кљуна детлић има и неку врсту „амортизера“ који ублажава ударце тако да детлића, након

ПРВИ ЈЕ КАРУЗО...

Од проналаска грамофона и грамофонских плоча па до данас око 1100 уметника — певача постигло је продају својих плоча у више од милион примерака. Први певач чије су плоче биле још 1903. године распродате у преко милион примерака био је Карузо, италијански тенор.

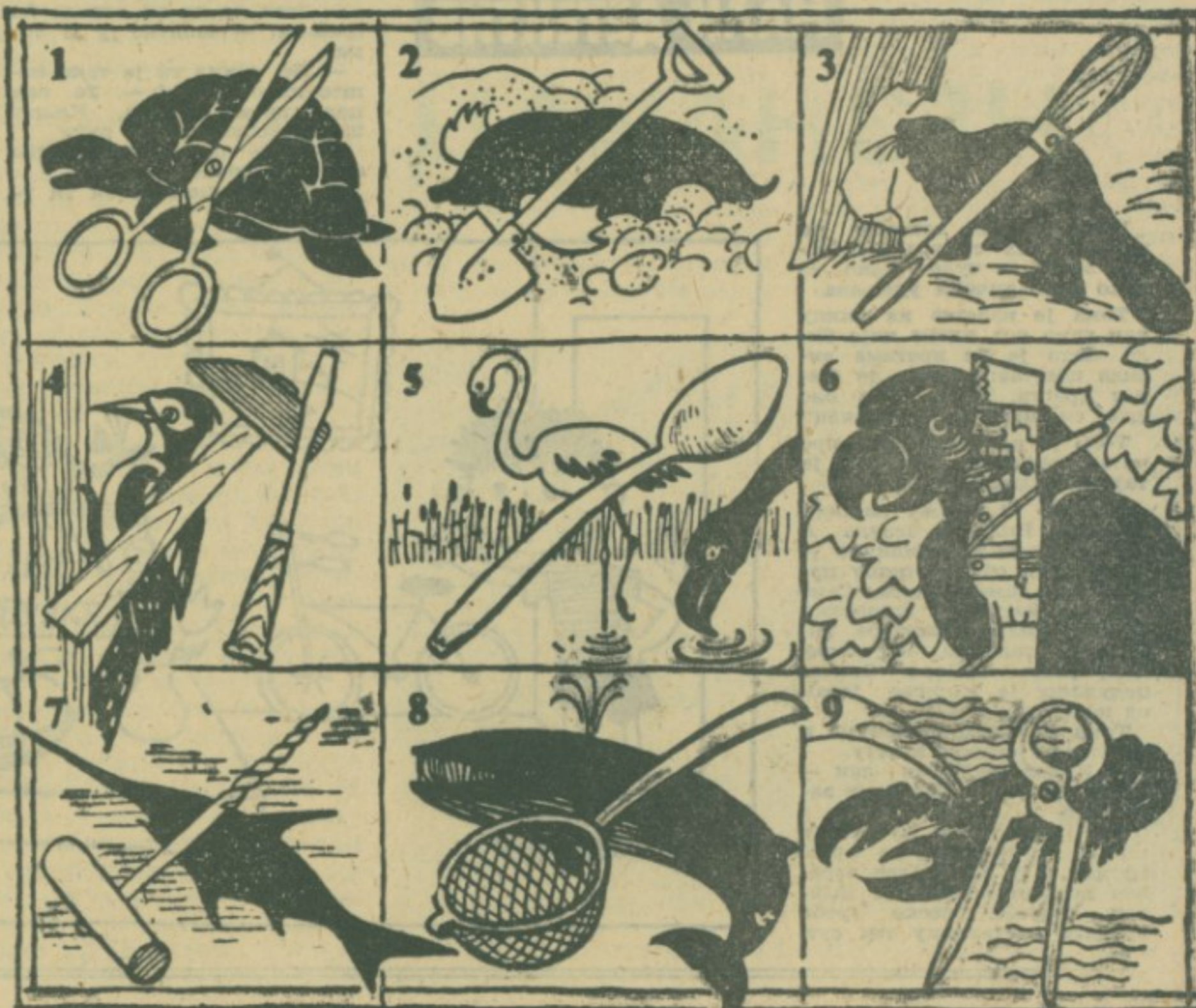
СОПСТВЕНИМ АЛАТОМ

куца по дрвету по читав дан, никад не заболи глава. Фламинго вади своју храну из воде кљуном који личи на кашкицу. И кљуц папагаја је као нека алатка. Јужноамерички папагаји отварају својим јаким кљуновима тврде орахе зване „пара“ које би ми чак и крчкалицом једва отво-

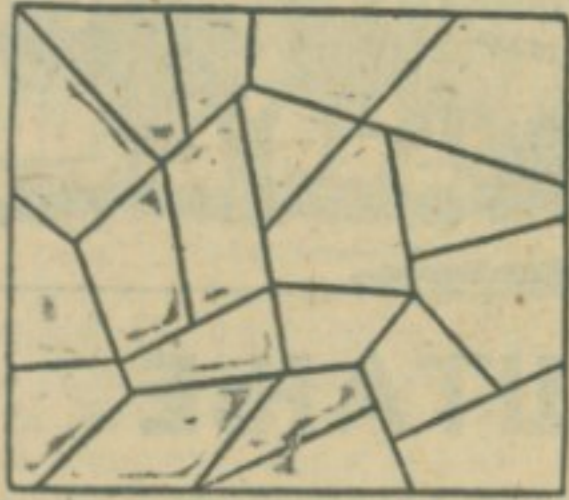
рили. А за папагаје то је права шала. Роба сабљарка има веома издужену горњу вилицу која као право сврдло може да пробије чак и труп мањег брода. Чељуст плавог кита је као каква цецка која задржава чак и најмање ракчице. Кљешта рама гурмани сматрају за пра-

ву посланицу — кад су скувана, наравно. Међутим, „сусрет“ са живим кљештама није нимало пријатан ни за човека а ни за друге природне непријатеље рака.

За многе алатке којима се данас служи човек је нашао узор у природи, код разних животиња.

ПОМОЗИТЕ МУ

Један земљорадник је да би могао да засади различите биљке, поделио своје имање на двадесет парцела. Али како је био старији човек и уз то се брзо замарао желео је да између свих парцела направи стазу али тако да би идући њоме могао да надгледа цело имање, то јест да може да прође поред сваке од парцела. Знате ли како је он то урадио. Уколико не знате, ево одговора:

ОТВОРЧИ ОЧИ КОГА ЋЕ УХАПСИТИ?

У кафану је улетео полицијски инспектор и повикао: „Управо ми је умакао преступник. Када је видео да ћу га стићи одбацио је кишни мантил и шешир и улетео у овај локал. Ко је ушао у кафану пре два минута“.

Гостионичар је желео да заштити преступника и због тога је изјавио да се сви гости налазе у кафани најмање пола часа и да нико, због плуска, није напуштао локал.

Али, инспектор је био одлучан.

— Ипак ћу га ухвати. Иако му нисам видео лице неће ми бити тешко да погодим који је од гостију малочас ушао овамо.

Шта је инспектор урадио да би открио човека који му је умакао?

Одговор:

Свима је погодио индикатор новина. Сви су му видели лице. Пошто је преступник био у кафани пре два минута, он је био у кафани пре два минута.

ПРОВЕРИТЕ СВОЈУ МОЋ ЗАПАЖАЊА

ни за различите типове бродова. Јесте ли погодили који су то детаљи ако нисте дајемо вам

Одговор:

Слика је карактеристична за различите типове бродова. Јесте ли погодили који су то детаљи ако нисте дајемо вам

Цртајући брод који видите на нашој слици уметник је хтео да се нашали па га је саставио од детаља који су карактеристични

ЗА НАЈМЛАЂЕ ЦРТАЧЕ

У фризерској радњи догоди се несрећни случај. Фризер који је шишао и бријао једног човека толико се запрчао да му је

скинуо бријачем оно што не треба. Узмите оловку и доцртајте оно што је фризер погрешком скинуо с лица своје муштерије.

ЗА ЉУБИТЕЉЕ МУЗИКЕ

Свака од ове три девојчице свира у један инструмент. Може ли на основу положаја њиховог тела и руку да погодите која девојчица у који инструмент свира?

Одговор:

Прва свира у цело; друга у дрво; трећа у метал.

НАПРАВИ САМ

ра. А ево, данас је та свеска нестала.

Неко је, очигледно, узео свеску да би преписао задатак. Истина, наставник је задао различите задатке и од читавог разреда само су још два ученика добила исту групу задатака: Мипша и Саша.

Размишљајући о несталој свесци Тома је стигао до старог храста. Обазрео се на све стране — нигде никог. Заврио је у дупљу и про-

што није могао да поверује својим очима: у дупљи су биле пажљиво разасуте новине а на њима је лежала његова свеска из аритметике.

И Тома је одмах све било јасно. Сад је знао ко је написао цедуљцу и ко му је из торбе узео свеску.

Јесте ли ви погодили? Вративши се кући Тома са моштом се није саопео о свој бицикл. Неко се возио на њему и оставио га крај самих врата.

У соби за столом седела је Томина сестра Ана. — Јеси ли се ти возила бициклом? — запитало ју је Тома.

— Не, откуд ти је тако нешто пало на ум? — Ја сам цело време читала. Књигу нисам испустила из руку. Тома је пажљиво погледао сестру и казао:

— Тачно знам да си ти у-

зимала мој бицикл. Не поричи. А други пут га остави тамо где му је место а не да неко поломи врат сапелени се на њега. И немој више никад да ме обмањујеш.

Како је Тома знао да је Ана покушала да га обмане?

ОДГОВОРИ:

Одговор: 1) река у Албанији, 2) јапанска мера за дужину, 3) део копна опкољен са свих страна водом, 4) два сугласника, 5) савремени шпански сликар (Салвадор), 6) сразмеран део, 7) средња школа у Француској, 8) стара мера за тежину, 9) индустријска биљка, 10) град у Италији, 11) негација, 12) орган чула слуха и равнотеже, 13) староримски поздрав, 14) калогени хемијски елемент, 15) познати немачки физичар, 16) нобеловац за 1918, 17) стари назив главног града Турске, 18) ватра већих размера, 19) бања у Белгији, 20) афирмација, 21) јужно воће, 22) уварена вулканска маса, 23) допринос, 24) мера за површину, 25) два сугласника.

МАЛИ ДЕТЕКТИВ

НЕЗНАНАЦ

Неко је јако закуцао на врата. Тома се тргнуо. Одмах затим се чуло како се неко брзо трчећи удаљава.

Тома је излетео на улицу али тамо већ никог није било. Зато је на вратима висила цедуља: „Отиди до старог храста. Наћи ћеш оно што си изгубио. Незнанац“.

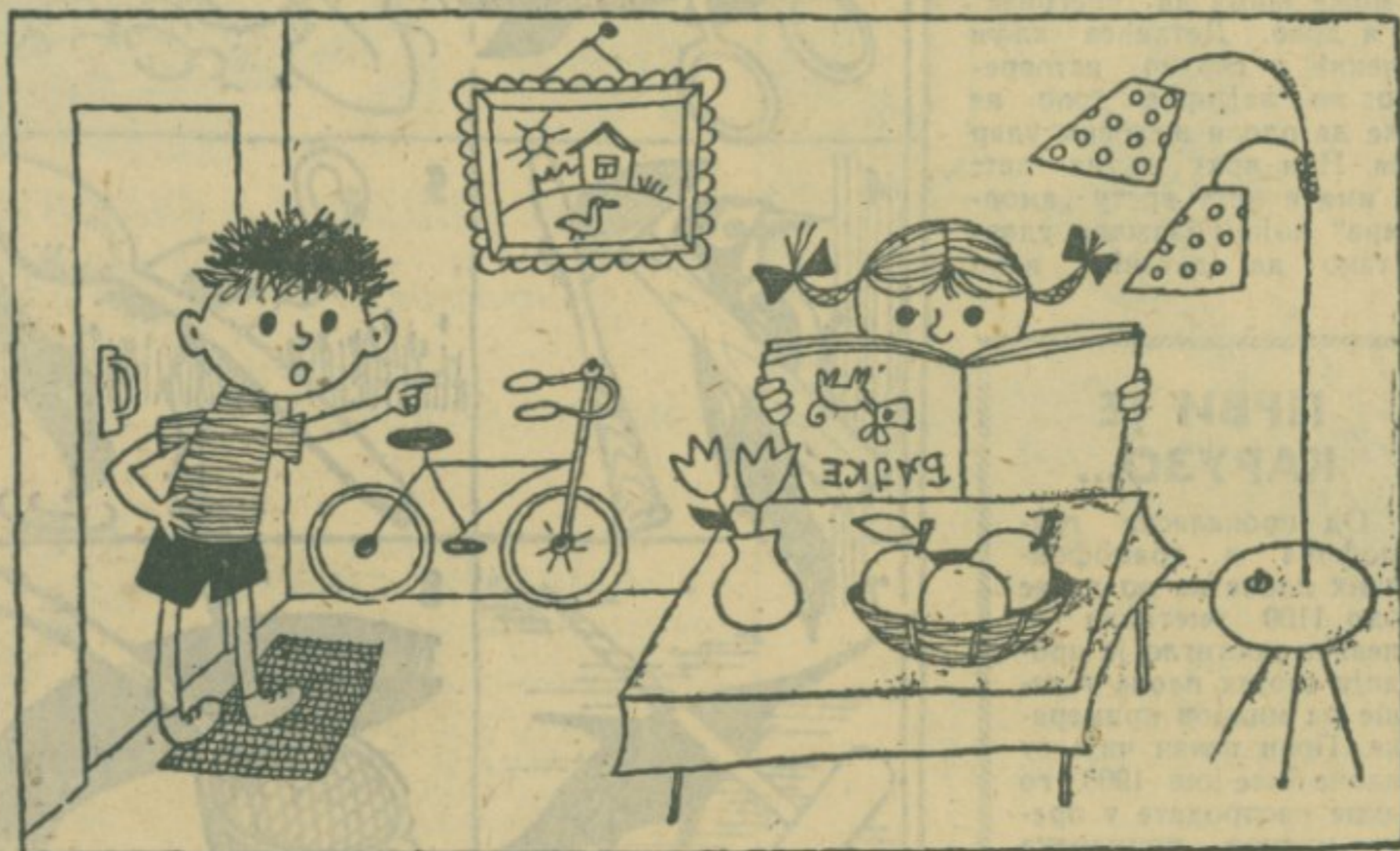
Тома је неколико пута прочитао цедуљцу. Ко ли је тај „Незнанац“?

Обратио је пажњу на боју мастила. Била је зелена. А зелено мастило прилично је ретко. Сви обично пишу црним или тамноплавим. Само тројица његових школских другова имају највишега мастила: Мипша, Саша и Бора. Значи, цедуљцу је написао један од њих. Али који?

Тома је слегао раменима и упутио се старом храсту.

— Какав необичан дам — помислио је. — Све саме загометке.

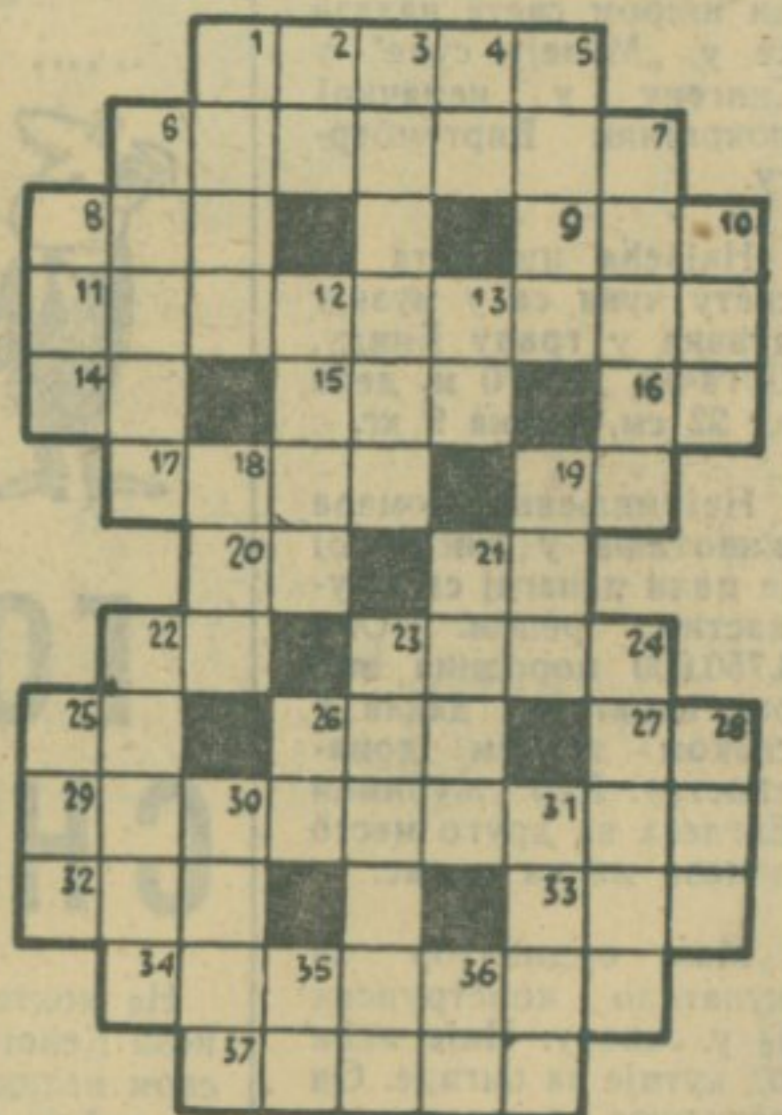
Тог јутра неко му је у школи узео свеску из аритметике. А у њој је већ израђен домаћи контролни задатак. Додуше, свеске треба предати наставнику тек сут-

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) птица певачица, 6) нарочита врста скупогаченог стакла, 8) позната заменица, 9) река у Црној Гори, 11) река у Црној Гори, изворни крак Пине, 14) коњ (турци), 15) целокупно, 16) савремени совјетски филмски редитељ (Николај), 17) моторно возило, 19) узвик, 20) лична заменица, 21) два сугласника, 22) река у Италији, 23) град у Сирији, 25) скраћеница за слично, 26) део посуде, 27) лична заменица, 29) група мањих ненаселих острва у средњем делу Јадранског мора, 32) женско име, 33) поклоп, 34) залив у северном делу Јадранског мора, 37) француски физичар (1788—1853).

Усправно: 1) река у Албанији, 2) јапанска мера за дужину, 3) део копна опкољен са свих страна водом, 4) два сугласника, 5) савремени шпански сликар (Салвадор), 6) сразмеран део, 7) средња школа у Француској, 8) стара мера за тежину, 9) индустријска биљка, 10) град у Италији, 11) негација, 12) орган чула слуха и равнотеже, 13) староримски поздрав, 14) калогени хемијски елемент, 15) познати немачки физичар, 16) нобеловац за 1918, 17) стари назив главног града Турске, 18) ватра већих размера, 19) бања у Белгији, 20) афирмација, 21) јужно воће, 22) уварена вулканска маса, 23) допринос, 24) мера за површину, 25) два сугласника.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Картам, 6) дога, 7) вез, 9) Ана, 10) чаша, 11) И(ван) Ц(анкар), 12) Пилат, 13) реп, 15) ласо, 16) Еније, 18) ен, 19) тле, 20) тл, 21) грана, 23) Ик, 25) лав, 26) лама, 29) А(угуст) Ц(есарец), 29) „Марион“, 30) Вис, 32) Сава, 33) ај-ај, 35) Лил, 36) Андрић.

Усправно: 1) концентрација, 2) ага, 3) ра, 4) увала, 5) Меша Селимовић, 6) дивр, 7) затон, 10) Чиле, 14) пилан, 17) јен, 21) глава, 22) алас, 24) канал, 27) анали, 31) сан, 34) Ј(озеф) Д(обровски).

БАТЕРИЈА »СМРТ РАКЕТАМА СМРТИ«

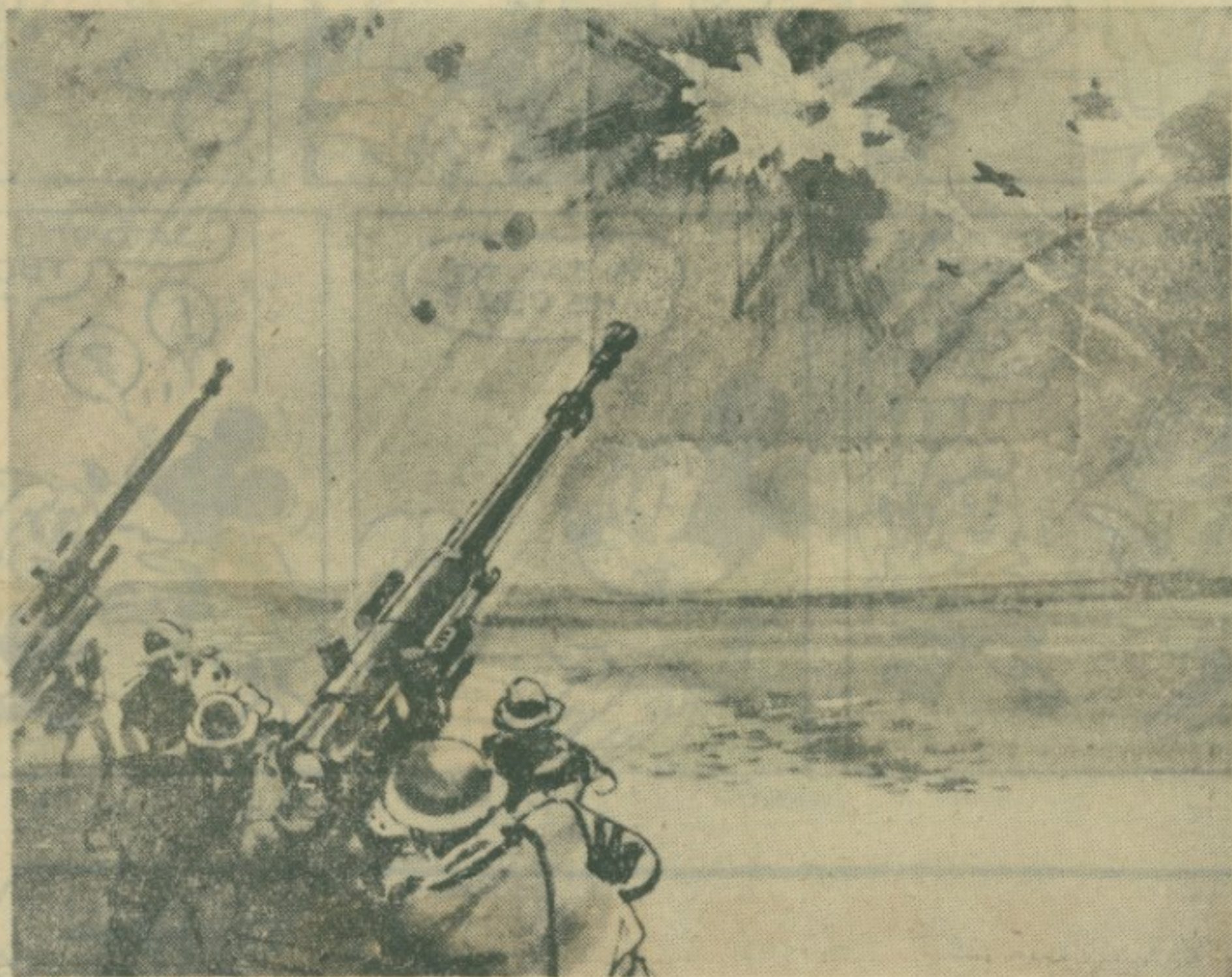
Поручник Оливер Рајдер, командир противавионске батерије, бранио је Лондон од немачких летећих бомби. Његова батерија оборила је једанаест ових смртоносних ракета и названа је „Смрт ракетама смрти“.

Рајдерова противавионска батерија била је једна од најбољих батерија у одбрани британских острва у прошлом рату. Смештена и добро маскирана на југоисточној обали Енглеске, између Фокстона и Довера, она је тако снажно и прецизно деловала да готово није пропуштала ниједан немачки авион. Још у првим данима, када је немачко ваздухопловство нападо Енглеску, батерија поручника Рајдера оборила је два непријатељска бомбардера. Први дани рата и први успеси Рајдерових артиљераца били су пресудни за батерију.

Артиљери су гађали на класичан начин — нишанили су оком. Борци су се толико увежбали у брзом и прецизном узимању елемената у нишању и гађању, да је батерија за многе представљала нешто савршеније од неког аутоматизма. Успех је лежао у томе што је командир батерије поручник Рајдер користио све слободно време за обуку својих бораца. Непрекидно надлетање немачких авиона преко Ламанша на Лондон он је користио као очигледну наставу и на практичним примерима обраћа авиона обучавао артиљере.

Оливер Рајдер био је иначе одличан нишанија и стрелац. Показујући борцима како се обара авион, он је успео да обори четири бомбардера и два ловца. Његови борци били су обучени у свим радњама и могли су један другог заменити у свакој ситуацији. Захваљујући одличној обуци бораца, ова батерија је оборила седамдесет немачких бомбардера и девет ловца. Ниједан непријатељски авион ухаваен у топовски нишан није успео да

продре на британско копно. Сви су били оборени над Ламаншом. Заједно са бомбама експлодирани су у ваздуху. Када су Немци 1944. године почели да нападају Лон-

дон летећим ракетама „одмазде“ Фау-1 и Фау-2, поручник Рајдер је уложио све своје знање да што боље обучи борце. Од неколико хиљада топова који су бранили Енглеску, Рајдерова батерија је успела да већ четвртог дана обори Фау-1.

ПОХВАЛА БАТЕРИЈЕ

Тринаестог јуна 1944. године, ујутру, у Лондону су за-

свирале опрене. Језиви писак сирена натерао је све становништво Лондона у склопиште. Артиљерија је бутала. Страховита експлозија прве летеће ракете Фау-1 потпуно је збрисала неколико великих зграда Лондона. Летела је брзином од око 600 километара на час на висини од 90 километара да би се над Лондоном спустила у вертикалном положају.

Наредних осамдесет дана

ци су напрегнуто пратили управљање топовске цеви. Са висине је допирало језиви звук који се услед брзине стварао на стабилизаторима ракета. Рајдер је притиснуо окидач. Топовска цев је тргла. Готово у исто време снажно је одјекнула и експлозија ракете која је носила хиљаду килограма експлозива. Читав предео изнад Фокстона и Довера био је засут ситним комадићима челика.

Експлозија је била ниска и толико снажна да је маршал, који се налазио недалеко, телефоном упитао шта се то догодило. Када су га обавестили да је Рајдерова батерија погодила циљ, неко је тада рекао да се између Довера и Фокстона налази простор који значи „смрт ракетама смрти“. Касније се ово пренело и до Рајдерове батерије, па је она отада носила назив „смрт ракетама смрти“.

Успеси су се ређали један за другим. Стизале су усмене и писмене похвале, а вест о успеху батерије, њених бораца и командира Рајдера брзо је продрла међу становнике Лондона.

У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ

Четрнаестог октобра 1944. године, после напорног увежбавања и рада, Рајдерови борци су се одмарали. Изгледало је да ће дан бити миран. Било је време ручку. Камин-он са храном се зауставио поред батерије. Борци су пришили да приме ручак. Одједном засвираше сирене.

Радари су открили групу Фау-2, који су се кретали брзином од 350 километара на час. Алармиране су све обалске батерије. Док су борци очима претраживали небо, поручник Рајдер опет је седео за топом. У једном тренутку спазно је како се Фау-2 креће великом брзином. Био је усмерен непосредно према локацијама батерије. Ракета је била тешка 1500 килограма и личила је на огромну цигару. Њено пискаво завијање толико се јасно чуло као да ће сваког тренутка треснути баш на батерију.

Поручник Рајдер опет је притиснуо окидач. Светлеће зрно за собом је вукло огроман светлећи реп. За ишчекивање су остали само делови секунде. Усијана ваздушна лопта је блеснула, а затим експлозија. Ракета је била погођена. Рајдерова батерија је опет спасла неколико стотина Лондонаца сигурне смрти.

То је била једна од последњих експлозија овог оруђа „одмазде“ које су Немци употребљавали у ваздушном терору против Енглеске. Немачка је изгубила ваздушну снагу. Савезнички бомбардери разорили су и последње лансирне рампе са којих је Лондон бомбардован. Рајдерова батерија „смрт ракетама смрти“ испунила је свој ратни задатак и остала у снажном сећању лондонског становништва.

Јесте ли већ чули

Да...

... по мишљењу енглеског научника Литлгона, професора Универзитета у Кембриџу, у

нашем Сунчаном систему има око два милиона комета.

... на острвима Алда бара недалеко од Мадагаскара живе корњаче

те тешке до 200 килограма. Неке од њих старе су 200, па чак и 300 година.

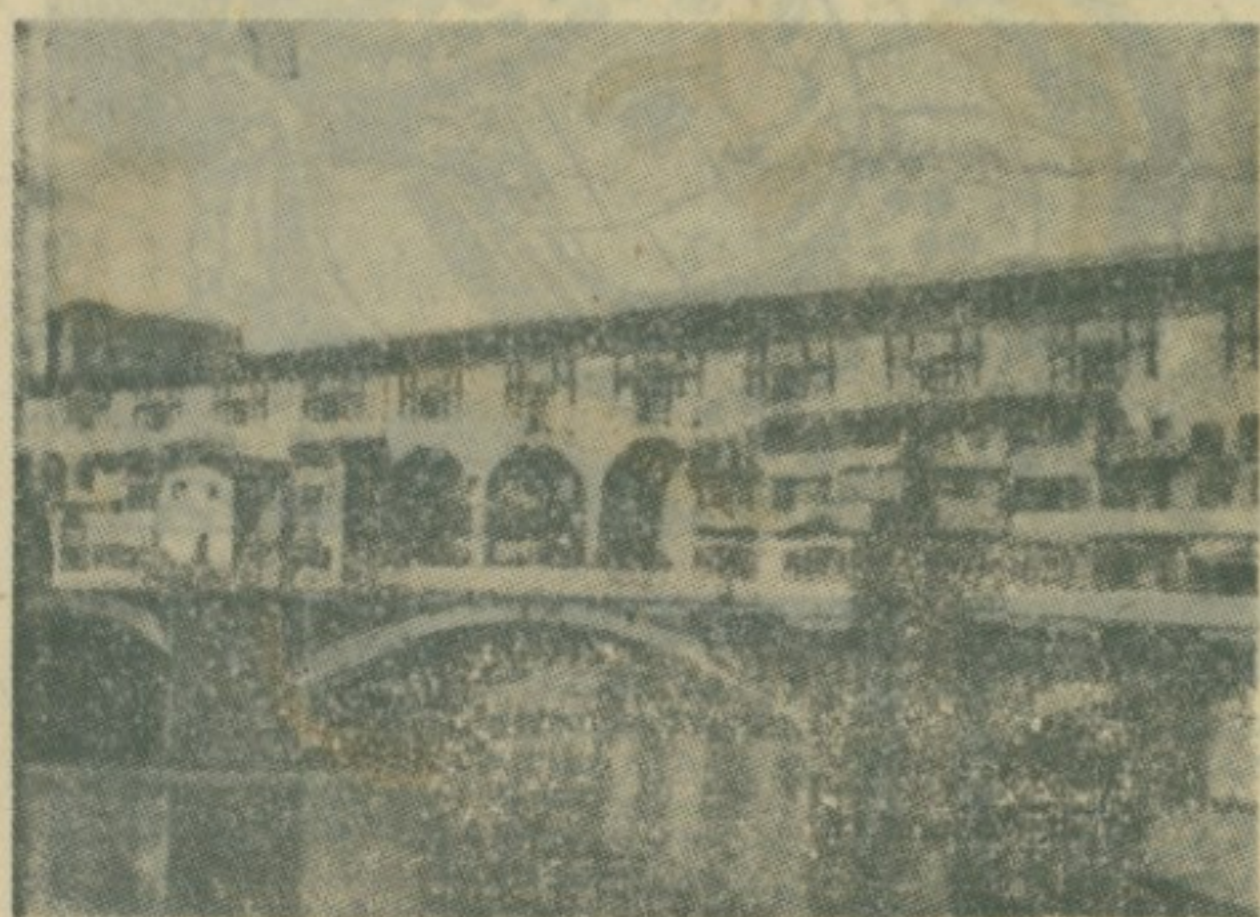
... кад се два зеца боре, они скачу један преко другог покушавајући при том да ударе у леђа противника заљим, веома снажним ногама.

... неке врсте ракова који живе у јужним морима хране се кокосовим орасима. Кад су гла-

дни ускужу се на палме, одсеку плод својим jakim клештима и затим се спусте на земљу да би га појели.

... енглеском ловцу Данингу из Винчлија три пута је умакао зец који је имао само три ноге. Најзад га је уклатио живог и прштимно.

ПОНТЕ ВЕККИО СА СВОЈИМ ДУЃАНИМА.

Шест стотина година постоји Понте Веккио на реци Арно, у Фиренци. Али, овакво разарање какво је проузроковала последња катастрофална поплава још није доживео.

У почетку је из центра Фиренце водио дрвени мост преко Арна. Тада је наишла једна велика поплава и однела мост. Грађани су одлучили да изграде камени мост, па су градитељи у речно корито поставили два јака стуба и засводили их са три камена лука.

Убрзо су се ту населили трговци разном робом, али су их потиснули месари који су овде, на ваздуху и без прашине, нашла идеално место за своју робу. Међутим, ту

није владала чистоћа, па је војвода Фердинанд I Медичи забранио месарима да продају месо у радњама на мосту. Он је наравне, морао из своје палате сваки дан ту да пролази па се понекад дешавало да је његова скупоценица одећа била попрскана крваљу, а и задах меса се осећао, те је војвода позвао златаре да на Понте Веккију отворе своје радње.

Фиренца је у то време била несигуран град. Сваки час су се дешавале побуне. Због тога је пут преко моста за једног владара стално био скопчан са животном опасношћу. Зар је он могао да зна да у гужви неће неки побуњеник извадити свој нож и насрнути на њега. Или да бунтовници

неће запосести прилазе мосту док се он у средини погађа са златарем око неког накита. Ова опасност од атентата пре била је да се уклони, па је касније војвода Франческо I наредио својој градитељу Вазарију, који је тада градио галерију Уфичи, да сагради покривен спојни ходник од палате владе преко моста до владареве палате Пити. Сада су Медичи могли несметано да шетају. Нико их није угрожавао, а они су кроз неко окно посматрали живот и трговину на мосту.

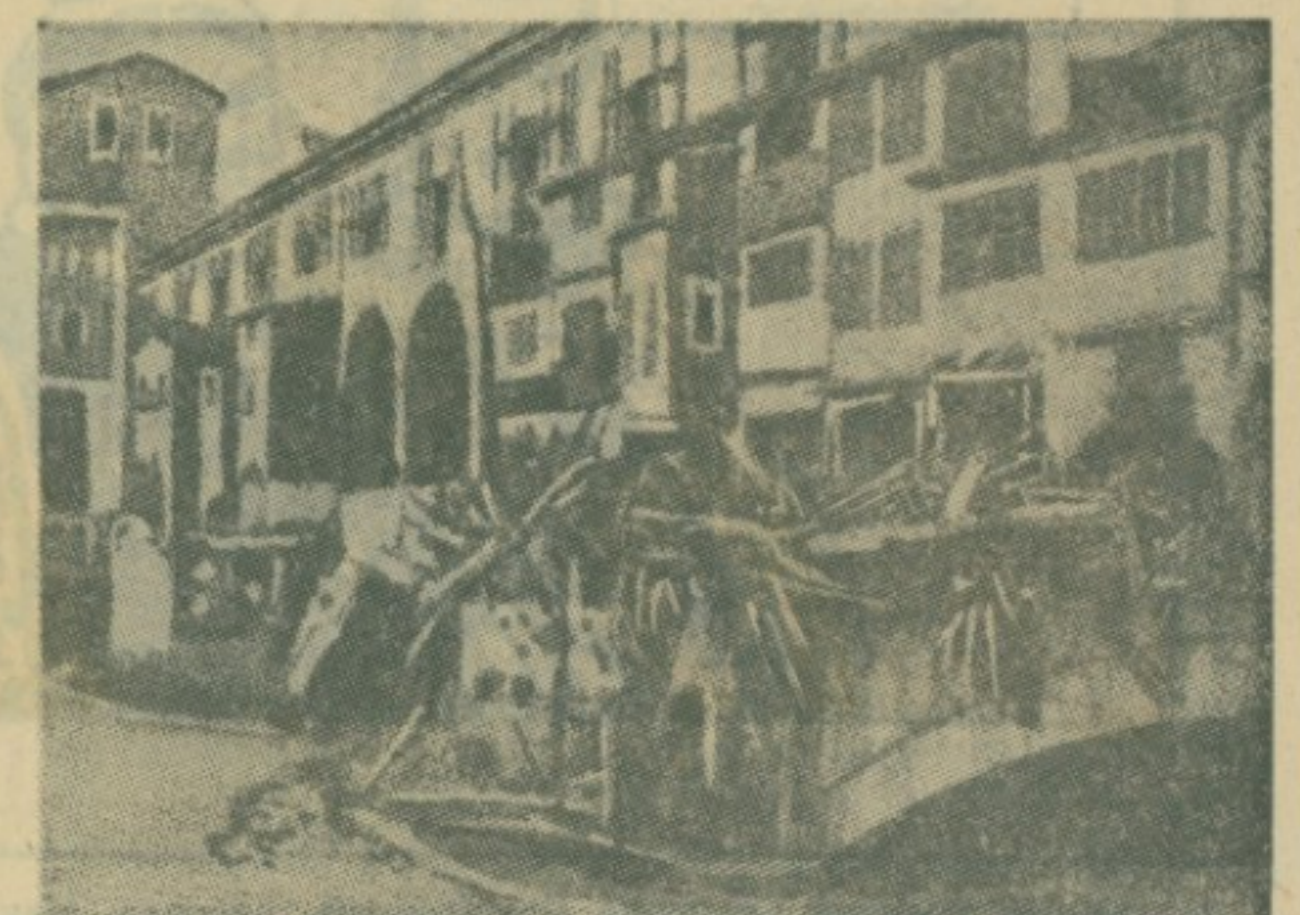
Постепено су и златари почели своје покретне дућане да замењују сталним. Од шатора и дрвених колиба настале су солидне кућице. Места је било све мање и све је било тешке, па је неко дошао на идеју да своју кућицу као неку врсту затвореног балкона подигне у вис изнад Арна преко ивице моста. Те радње, подржане балванима и гвозденим траверзама, прилепљене су још и данас на камене лукове. Са својом као иловача жутом бојом, крковима од цигле и зеленим прозорским капцима дају мосту његов карактеристичан изглед.

Све до поплаве тамо су становали и радници фирентински златари, земљаци великог мајстора Бенвенута Челинија. Његово брадато попрсје стоји још увек испод аркада на средини моста. У ствари он је праотац кујунџија, и творца златних и сребрних ствари.

Када га је војвода Козимо I довео на двор, Челини је покушао да се такмичи у кипарству са својим земљацим Микеланђелом. Од Челинија потиче бронзани Персеј, који у Лођи дел Ланчи, показује туристима одрубљену главу Медузе. Гете се за време свога путовања по Италији више бавио Челинијем, него Микеланђелом и превео је мајсторову биографију на немачки језик. У другом светском рату Понте Веккио је имао срећу. Поштеђен је од бомби. Истина, неколико кућа на крајевима је порушено, али сама грађевина није била јаче оштећена. Међутим, суседни мост Понте Санта Тринита настрадао је. Немци су дигли у ваздух „најлепши мост на свету“. Камење и други саставни делови моста пали су у Арно. После рата све је извађено. Мост је могао да се сагради потпуно

као што је изгледало у оригиналу.

Фирентинци тврде да је Тринита много елегантнија него Понте Веккио. Ово је по мишљењу неких стручњака тачно, јер Аманти, архитект из доба ренесансе тако је лако извинуо лукове моста да изгледа као да се они стапају са оградом у једну танку траку. На тај на-

ОВАКО ЈЕ ИЗГЛЕДАО ПОНТЕ ВЕККИО ПОСЛЕ ПОПЛАВЕ.

ПОНТЕ ВЕККИО ПОСЛЕ ПОПЛАВЕ

ЏОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

ЛОК ЈЕ КЛИК, ВОЈА СНИМАЊА, ОТИШАО ДА СКУПИ ДА ДОМОРОЦЕ, БУДУЋЕ СТАТИСТЕ И МАСОВНИМ СЦЕНАМА, ГРИПМЕН И ГЛАВНИ ГЛУМЦИ СА ЏОНИЈЕМ ХАЗАРДОМ КРЕНУЛИ СУ ДА РАЗГЛЕДАЈУ СТАРИ ХРАМ ГДЕ СЕ НАЛАЗИЛА ЦИНОВСКА СТАТУА...

